БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№5 (1913)
ЯНВАРИИН 6
ПЯТНИЦА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Бирмын бэеэ даанхай байдалай Үдэрэй хүндэлэлдэ Москвагай олониитын түлөөлэгшэнэрэй баярай заседани болобо (1-дэхи нюур).

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй обкомдо (1-дэхи нюур).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: Ойлгууламжын хүдэлмэрие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха (2-дохи нюур).

Научно-техническэ харилсан ажаллалгын талаар Советско-хитадай Комиссиин сесси тухай коммюнике (2-дохи нюур).

Ц. Жамбалов.—Партийна организациин эмхидхэхы ажал (2-дохи нюур).

Газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ (3-дахи нюур).

Д. Баяртуев.—Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие улам һайжаруулха (4-дэхи нюур).

Гэлэгма Доржиева.—Хоёр рассказ (4-дэхи нюур).

Французска коммунистическэ партиин мэдүүлгэ (4-дэхи нюур)

Малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулая

КПСС-эй январска ба июльскэ Пленумүүд манай ороной арадай ажахые, тэрэнэй гол үндэһэн болохо үндэ индустрие улам саашадань үгжөөхэ харгы замуудые заажа үгэһэн байна. Тус Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр манай ороной социалистическэ хүдөө ажахын урда асари ехэ зорилгонууд табигданхай: ойрын 5—6 жэлнүүдэй турша соо ороoһо таряа жэл бүри 10 миллиард пүүдһээ доошо бэшээр хуряаха, малажалай гол продуктнуудые хоёр—хоёрһоо үлүү дахин ехээр абадаг болохо гэгдэбэ.

Тиимэ дээрэһээ малажалай хүдэлмэрилэгшэдые халуун анхаралаар хүреэлхэ, тэдэнэй дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гээшэ аймагуудай партийна, советскэ, комсомольско организацинуудай хүндэтэ хэрэг болоно.

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөн дэбжээлгэ гансал колхознигуудай, МТС болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ ажал бэшэ, харин бүгэдэарадай, бүгэдэниитын анхаралаа табиха эгээн шухала хэрэг мүн. Иимэ болохолоор культурын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ тон ехэ байна. Хүдөөгэй ажалшадай үргэн ехэ болоһон культурна эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангалгада колхозуудай болон совхозуудай фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ эмхидхэгдэһэн культбазанууд ехэ удхашанартай болонхой. Республикын олохон колхозуудта байгуулагдаһан, һайнаар хүдэлмэрилдэг культбазанууд холын фермэ, гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха хэрэгые зүбөөр шиидхэжэ шададаг байна. Хэжэнгын, Сэлэнгын ба бусад аймагуудай олон колхозуудай фермэнүүд дээрэ эмхидхэгдэһэн культбазанууд малшадай культурын гуламта үнэхөөрөө болоһон байна. Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой Бахлайта гэжэ нютагта энэ колхозой мал хэдэн газарта байрладаг юм. Тэндэ хүдэлмэрилдэг малшадые культурнаар хангахын түлөө культбаза байгуулагдаһан байна. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Г. Гомбоев) культбазые эмхидхэлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулжа, тэрэнэй гэрыень заһажа, хэрэгтэй болохо түхеэрэлгэ бэлдэжэ үгэһэн байна. Малшад хүдэлмэриингөө забһарта, сүлөөтэй сагтаа культбазада сугларжа, шэнэ газетэ, журнал уншадаг, шатар, дойбод болон хүгжэмэй инструментнүүдээр наададаг байна. Малшадай байдаг байранууд радиотой болонхой. Эндэ хүдөөгэй нүүдэл библиотекэ асарагдадаг юм. Культбазада уласхоорондын ба манай орон доторхи байдал тухай, мүн ажалай түрүү дүй дүршэл тухай һонирхолтой элидхэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд хододоо болодог байна. Гадна, эндэ дүтэ шадарай гүүртэ, фермын хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, «Малшадай үдэрые» эмхитэйгээр үнгэргэдэг, ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые гаргадаг, ажалайнгаа дутуу дунлануудые усадхаха гэжэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалдаг байха юм. Мүн культбазада хододоо кино харуулагдадаг байна. Культбазын хүдэлмэри энээгээр лэ дүүрэдэг бэшэ, харин эндэ эд бараа-най ларёк, даб дээрэхи туһаламжа үзүүлхэ медицинскэ аптекэ болон бани бии юм.

Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ болон бусадшье колхозуудай культбазануудай хүдэлмэриин дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, малшадай культурна болон ажаһуудалай эрилтые хангахын түлөө партийна организацинуудай үнэхөөрөө тэмсэһэн газарта горьтойхон амжалтанууд туйлагдана.

Зүгөөр зарим аймагуудта малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие ябуулха, илангаяа холын фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр культбазануудые эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана. Үнгэрхэдөө Хориин, Кяхтын, Зэдын ба бусад аймагуудай зарим колхозуудта культбазанууд олохон газарта эмхидхэгдээгүй байһаар. Малшадые культурнаар ба ажаһуудалай талаар хангажа, түрүү колхозуудай ажалай дүй дүршэлые бүхы малшадай дунда нэбтэрүүлхэ культбазануудые байгуулха хэрэгтэ зарим хүтэлбэрилэгшэд һанаа амараар хандана. Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой олон малшад Табангууд гэжэ нютагта ажалладаг байна. Энэ нютагта колхозой гүүртэ, отара, мүн тарянажалай бригадашье бии. Үнгэрэгшэ намар эндэ культбазын һайн байра баригдаһан юм теэд, мүнөө болотор эндэ культбаза нээгдээгүй байһаар. Баригдаһан гэр соо культурна ямаршье түхеэрэлгэ бэлэдхэгдээгүй. Тус колхозые шефтээ абаһан эмхи зургаанууд: Кяхтын педучилищи, культурно-гэгээрэлэй һургуули, музей—культбазые түхеэржэ, шэмэглэхэ байһан аад, юушье хээгүй.

Ториин аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малажалай 5 точконууд болон тарянажалай 3-дахи бригада колхозой центрһээ хори гаран модоной газарта оршодог юм. Теэд эндэ ажаһуудаг колхозой гэшүүд сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргагүйдэнэ. Эндэ улаан булан, радиоузелшье гэжэ байхагүй. Малшадта киношье тон үсөөнөөр харуулагдадаг байна. Газетэ, журналнууд ехэ гээгдэлтэйгээр малшадта асарагдадаг юм. Мүн банишье баригданагүй. Теэд партийна эхин организаци, колхозой правлени малшадые культурнаар хангахын түлөө оролдолго гарганагүй.

Бусадшье аймагуудаар иимэ дутуу дунданууд үшөөл олон байһаар. Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, олон аймагуудай партийна организацинууд малажалай шэмэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан хүдэлмэрилэгшэдэй культурна болон ажаһуудалай эрилтые хангаха тушаа муугаар тэмсэнэ. Ниитэ-политическэ болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан газарта ажахын амжалтануудай туйлагдадагынь мэдээжэ байна.

Иимэһээ малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые малшадта ойлгуулха, малшадай ажаһуудалые культурна түхэлтэй болгохо гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

Хүдөө ажахы тухай фильмнүүдэй бүхэсоюзна фестиваль эхилбэ

Хүдөө ажахы тухай фильмнүүдэй бүхэсоюзна фестиваль орон доторнай эхилбэ. СССР-эй Культурын министерство СССР-эй хүдөө ажахын министерствотэй хамта союзна болон автономно бүхы республикануудаар, хизааринууд болон областьнуудаар энэ фестивалиие үнгэргэнэ. Научно-популярна болон документальна 120 гаран кинокартина хүдөөгэй экрануудта фестивалиин үедэ харуулагдаха юм. Советскэ киностудинуудай гаргаһан шэнэ фильмнүүдые, мүн баһа орон дотор үнинэй гаража байһан картинануудыешье хүдөөгэй ажалшад хараха байна. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл, түрүү колхоз, совхозуудай болон машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэри, элдэб янзын культурануудые ургуулха түрүү арга тухай харуулһан («Баян ургаса абадаг колхоз», «Ленинэй орденто «Кубань» гэжэ совхоз», «Оронойнгоо полинуудта кукуруза тария», «Терентий Мальцев», «Ногоон квадрадууд тухай рассказ» болон бусад) фильмнүүд энээнэй тоодо оролсоно.

Хайшан гээд бүтээсэ ехэтэйгээр, түргэнөөр малай байра барихаб, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилхаб, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэб гэжэ олонхи кинонь колхознигуудта, МТС болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ ойлгосотойгоор тайлбарилжа үгэхэ юм. Олон фильмнүүд агробиологическа наукын шэнэ туйлалтануудтай, советскэ эрдэмтэдэй хүдэлмэритэй, мүн шэнэ ба боро газар элдүүрилжэ байһан советскэ патриодуудай ажалтай кино харагшадые танилсуулха байна.

Тус фестиваль үнгэргэлгэдэ хүдөө ажахын новаторнууд, агрономууд, зоотехнигүүд, механизаторнууд, эрдэмтэд хабаадалсаха юм. Тэдэнэр сеансын эхилхэһээ урид хүдөө ажахын эгээн шухала асуудалнуудаар лекци болон хөөрэлдөө үнгэргэхэ байна.

Энэ фестиваль майн 1 болотор үргэлжэлхэ юм. (ТАСС).

Бирмын бэеэ даанхай байдалай Үдэрэй хүндэлэлдэ Москвагай олониитын түлөөлэгшэнэрэй баярай заседани болобо

Бирмын национальна һайндэртэ—бэеэ даанхай байдалай Үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседани январиин 3-да Москвада болоо. Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй, хилын саадахи оронуудтай культурна холбоо барисаанай Бүхэсоюзна обществын, СССР-эй культурын Министерствын болон СССР-эй уранзохёолшодой Союзай уряалаар П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Концертнэ зал соо промышленна предприятинуудай новаторнууд, эрдэмтэд, уранзохёолшод, искусствын ажал-ябуулагшад, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэнэр сугларба. Айлшадай дунда—Дипломатическа хэдэ хэдэн түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшонор ба тэдэнэй сотруднигууд бии.

Заседаниин боложо байһан зал һайндэрэйхеэр гоёогдонхой. Сценэ дээгүүрынь—Бирманскэ Союзай болон СССР-эй гүрэнэй тугууд байна. Ород, бирманскэ хэлэнүүд дээрэ иигэжэ бэшээтэй: Советскэ Союзай болон Бирмын арадуудай эб найрамдал ба хани харилсаан мандаха болтогой!

Баярай заседаниие ВЦСПС-эй секретарь А. И. Шевченко нээһэн байна. СССР-тэ байһан Бирманскэ Союзай Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Монг Он гэгшые советскэ олониитэ зоной үмэнэһөө халуун зүрхэнһөө амаршалһан байна.

«Бирманскэ арадай национальна һайндэр мүн болохо Бирманскэ Союзай бэеэ даанхай байдалай Үдэрые тэмдэглэхын түлөө бидэнэр эндэ сугларaабди, — гэжэ А. И. Шевченко хэлэнэ.—Найман жэлэй саада тээ—1948 оной январиин 4-дэ Бирмын бэеэ даанхай байдал соносхогдоһон байгаа. Энэ хадаа английска үни удаан эзэрхэлгэдэ болон дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ японско империалистнуудай эзэмдэһэн ябадалда эсэргүүсэн бирманскэ арадай олон жэлэй баатар зоригто тэмсэлэй ашаар туйлагдаа. Советскэ арад энэ тэмсэлыень халуунаар һайшаажа байһан юм. Советскэ Союз хадаа Бирманскэ Союзай бэеэ даанхай байдалые эгээн түрүүлэн мэдэрэгшэдэй тоодо мэдэрһэн ба арадуудай хоорондохи эбтэ байдалые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан хани барисаата харилсаануудые байгуулһан байна.

Бирмын Премьер-Министр У Нугай һайн һаналтайгаар Советскэ Союзда ерэһэн ба Бирманскэ Союзда СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущевой ошоһон ябадал хадаа оронуудай хоорондо хани ёһоной холбоо барисаа байгуулха хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай зүйлнүүд мүн болоо.

«Советскэ болон бирманскэ арадуудай хани барисаан ба культурна холбоо харилсаан» гэһэн элидхэлые эб найрамдал хамгаалгын Советскэ комитедэй Түрүүлэгшэ Н. С. Тихоновой хэлэхэдэнь тэндэ сугларагшад тон ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Найман жэлэй саада тээ Бирма Британска империһээ һалажа, бэеэ даанхай гүрэн болоһон юм гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Бирманскэ арад өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө үни удаан, эрид шанга тэмсэл хэһэн байна. Советскэ арад колониальна богоолшолгодо эсэргүү бирманецүүдэй тэмсэлые гүнзэгы ехээр һайшаан хаража байгша һэн. Бэеэ даанхай орон болоһон Бирма һандаргагдаһан хүдөө ажахы болон промышленностияа һэргээн бодхоожо эхилээ. Бирма Советскэ Союз хоёрой һайн һайхан хэрэгэй хани харилсаан хүгжэжэ ба бэхижэжэ эхилһэн юм.

Хани барисаата бирманскэ арадай гайхамшагта түлөөлэгшэ Премьер-Министр У Нуе советскэ арад угаа ехэ хүндэтэйгөөр угтан абаһан байгаа. Хүндэтэ энэ айлшаниие Москвада болон Ленинградта, Крымэй нарата эрье дээрэ, Азербайджанай столица Бакуда болон Казахстанай столица Алма-Атада халуун баяртайгаар угтаһан юм.

Советскэ болон бирманскэ арадуудай хани барисаан айхабтар ехэ түүхэтэ шухала зүйлөөр алдаршаһан байна. 1955 оной эсэс багта Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Бирмадэ ошоһон байна.

«Тэдэнэй айлшалалга тухай бэшэһэн документнүүдые арадууд алтан хуудаһан, эб найрамдалай манифест гэжэ нэрлэһэн байна, — гэжэ Тихонов мэдүүлнэ. Энэ айлшалалгань арад зоной дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө үлэхөөр хадуугданхай. Индидэ болоһон шэнги тиимэ зүрхэ хүдэлгэмэ, халуун баярай уулзалганууд Бирмадэ болоһон байгаа. «Хаа хаанагүй бирманскэ арад советскэ арадые, Советскэ Союзые болон бирманско-советскэ хани барисаанай бэхижэлтые халуун зүрхэнһөө амаршалһан байна» гэжэ Бирмадэ ошоод ерэһэн тухайгаа СССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ хэлэһэн элидхэл соогоо Н. А. Булганин һануулна.

Манай культурна болон экономическа холбоо барисаан улам үргэдэхэ байха гэжэ түгэсхэл соогоо элидхэлшэ хэлэнэ. Бүхы советскэ хүнүүдтэл адляар би хадаа бэеэ даанхай байдалайнь Үдэртэй дашарамдуулан бирманскэ арадта эгээн халуун баяр хүргэхэ зуураа, арадай болон гүрэнэй ажабайдалай бүхы һалбаринуудта, мүн тэрэшэлэн хүн бүхэнэй ажабайдалда шэнэ амжалтануудые туйлахыень энэ гайхамшагта үдэр хүсэнэб гэжэ хэлээд, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хүндэлэлдэ юрөөл табин үгэеэ дүүргэбэ.

Баярай заседани дээрэ СССР-тэхи Бирманскэ Союзай Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Монг Он гэгшын үгэ хэлэхэдэнь тэндэ байгшад халуунаар угтаба.

— Би хадаа советскэ арадай бүхы түлөөлэгшэнэрые болон дипломатическа корпусой талаар минии ханинарые, манай национальна һайндэрэй 8 жэлэй ойн урда үдэр энэ баярай заседанида ерэһэн бүхы хүнүүдтэ баяр хүгэнэб,—гэжэ посол хэлэбэ.

Манай бэеэ даанхай байдал тогтоогдоһоор оройдоол 8 жэл болоо. Энэ байдалаа бидэнэр сахихабди, хамгаалхабди. Бэеэ даанхай байдалаа хамгаалхадамнай туһалдаг бүхы хани нүхэдөө бидэнэр амаршалнабди. Бүхы арадуудтай эбтэй һайнаар ажаһууха, амгалан тайбан ажалайнгаа үрые эдлэхэ, өөрынгөө ажахы болон культурые хүгжөөхэ гэжэ бидэнэр оролдонобди.

СССР Бирма хоёрой хани болоһон ябадалые амаршалнаб гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй һая болоһон сесси дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин хэлээ һэн. Иигэжэ ханинар болоһон ябадал бидэнэр, бирманецүүдтэ тон ехэ хэрэгтэй. СССР, Инди, Афганистан болон Бирмын хоорондохи хани барисаан хадаа амгалан ёһоор ажаһуулгын табан ёһо гуримые үндэһэ болгоно. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха хүсэлтэй бүхы хүнүүдые, бидэнэртэй нэгэдэхэ гэжэ һанаһан бүхы хүнүүдые бидэнэр амаршалнабди. Элдэб олон яһанай хүнүүдые, элдэб национальностиин, элдэб янзын культурна заншалнуудтай хүнүүдые нэгэдүүлһэн олонациональна советскэ гүрэнэй центртэхи энэ трибуна дээрэһээ советскэ арадые халуунаар амаршалнаб. Би хадаа элдэб оронуудай арадуудые хани болгон дүтэлүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай шухала үүргые тэмдэглэхэ гэжэ хүсэнэб. Бирмые хүсэтэй ба бэеэ даанхай байдалтай болоһой гэжэ хүсэжэ, ажахын болон культурна байгуулалтынгаа дүршэлые дамжуулан үгэхэ гэжэ советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэхэдэнь бидэнэр үнэн зүрхэнһөө хэлэгдэнэ гэжэ мэдэнэбди.

Түгэсхэл соогоо посол шэнэ 1956 ондо амжалта туйлахыень, сэсэглэн һалбаржа, зол жаргалтай байхыень советскэ хүнүүдтэ хүсэбэ.

Баярай заседаниин һүүлээр концерт болоо. (ТАСС).

Краснодарска хизаар. Крымкэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо М. К. Павловай 19 жэлдэ хүтэлбэрилжэ байһан бригада овощиин үндэр ургаса ургуулна. Бригада 906 гектар хахалагдадаг газартай юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ бригада 40 гектар дээрэһээ га бүриин 36 центнер намарай ячмень, мүн гектар бүриһөө 67 центнер кукурузын буурсаг, 22 центнер наран сэсэг хуряагаа.

Бригадынхид помидор ургуулха талаар илангаяа ехэ амжалта туйлаһан байна. Тэдэнэр 110 гектар газар дээрэһээ га бүриин 270 центнер помидор хуряаһан байха юм. Тиихэ зуураа, рассада ургуулангүй, харин помидорой үрэһые сэхэ полидонь тарина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир М. К. Павлов бригадын туршалгын участок дээдэһээ абтаһан үрэһэ хүрэнгэ шалгажа байһан звеньевойнууд М. А. Степаненко (зүүн гарһаа), А. И. Пукалова гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрүүшын мянган тонно прокат түсэбһөө гадуур

НИЖНИЙ ТАГИЛ, январиин 4. (ТАСС). Ново-Тагильска металлургическа заводой металлургнууд түхеэрэлтэнүүдые ашаглалга саашадань һайжаруулхын түлөө шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө хойшо тэмсэжэ оробо.

Рельсо-балочна цехын коллектив һайн үрэ дүн туйлана. Тэдэнэр январиин түрүүшын гурбан үдэр соо түсэбһөө гадуур мянган тонно металлай прокат гаргаа.

Съездын урда тээхи мүрысөөндэ мастер нүхэр Зарыповай халаанайхид энэ цех соо түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо хүдэлмэриингөө час бүридэ 30 тонно прокат дээшэлүүлэгдэһэн нормоһоо ехээр гаргана.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй обкомдо

Һүнэй-товарна, племенной үнеэдэй фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай

1954—1955 онуудай ажахын жэлдэ һү ехээр абахын ба мал һайнаар таргалуулхын түлөө республикын колхозуудай малша-адуулгашад болон фермэнүүдые даагшанарай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй обком иигэжэ тогтообо:

Агнууриин буу, Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар эдэ нүхэдые шагнаха:

Ландин С. Е.—Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Цыбикжапова Н.—Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозой малша-адуулгашан.

Линхобоева Б.—Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозой малша-адуулгашан.

Плесков И. Ф.—Тарбагатайн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Стулев Б. Г.—Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой малша-адуулгашан.

Санжиев Ц.—Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Батуев Н.—Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Содномов П. Ш.—Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Самбуев Ц.—Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Белов И. Л.—Кабанскын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Суранов И. К.—Кабанскын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Бадмадоржиев Д.—Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Щербаков Л.—Тарбагатайн аймагай «Авангард» колхозой малша-адуулгашан.

Григорьев С. В.—Яруунын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Гончиков Д.—Хориин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Цырендашиев Н. В. — Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Карманай часы, Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар эдэ нүхэдые шагнаха:

Егоров В. Н. — Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Селиванов Н. П.—Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхозой малша-адуулгашан.

Яковлев В. П. — Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхозой малша-адуулгашан.

Патрахин А. И.—Прибайкальска аймагай «Путь к коммунизму» колхозой малша-адуулгашан.

Тарасов В. М. — Прибайкальска аймагай «Путь к коммунизму» колхозой малша-адуулгашан.

Цыремпилова Б.—Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозой малша-адуулгашан.

Степанов А. Ф.—Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Борисов В. М.—Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Колпаков П. Г.—Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой малша-адуулгашан.

Сарбуугай часы, Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар эдэ нүхэдые шагнаха:

Белоусов С. Н. — Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Руднев А. И. — Прибайкальска аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Седунов А. Г. — Прибайкальска аймагай «Путь к коммунизму» колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Галсанов С. И. — Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Лобанова Ц. А. — Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племенной үнеэдэй фермые даагша.

Столой часы, Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамотаар эдэ нүхэдые шагнаха:

Ираков В. Ф. — Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Крашенников Г. Г. — Прибайкальска аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Добрынин В. К.— Прибайкальска аймагай «Путь к коммунизму» колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Квашнин А. Н. — Хориин аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Цыбанов Ж. Н. — Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Белоусов И. С. — Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Князева С. Н. — Яруунын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Базаров Д. В. — Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Титова Ф. Н. — Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша.

Данжаев Д. С. — Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой племенной үнеэдэй фермые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ойлгууламжын хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха

Агитаторнуудай ябуулдаг ойлгууламжын хүдэлмэри хүнүүдые улам һайнаар ажаллаха хүсэлтэй болгохо, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулха, ажалай журам бэхижүүлхэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаха ёһотой.

Политическэ хүдэлмэриие коллективэй зорилгонуудтай хайшан гэжэ нягтаар холбодог байһан тухайгаа хэлэжэ үгэхыень редакци хэдэн агитаторнуудта хандаһан байна. Агитаторнуудһаа ерэһэн харюу бэшэгүүдые доро толилбобди.

Түрүү дүй дүршэлые дэмжэхэ

Би хоёр жэлэй саада тээ Ленинградска текстильнэ институт дүүргэжэ, инженерэй диплом абаад, БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикада ерээ һэм.

Эндэ ерээд, халаанай мастераар ажаллажа байхадамни фабрикын, партийна организаци түрүүшээр хүдэлмэришэдтэ газетэ, журналнуудай һонинуудые уншажа байха гэһэн даалгабари үгэһэн юм. Энэ даалгабарииень оролдосотойгоор дүүргэдэг байгааб. Тиигэһээр байтар парторганизаци намайе агитатораар томилоо һэн.

Хэдэн арбаад хүдэлмэришэдтэй хамта ажаллаха, тэдэнтэй олон янзын асуудалнуудаар хөөрэлдэхэ, ядаһан саттань туһалха гээшэ һонирхолтойшье ба хүндэтэйшье хэрэг юм. Тиимэһээ, агитатор хадаа ехэ үүсхэл оролодосотой байха ёһотой. Хамаг түрүү, шэнэ юумые саг соонь оложо, тэрэниие бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ, мүн бишыханшье дутагдалые ехэ болоторонь байлгангүй, тэрэ доронь усадхаха гээшэ агитаторай шухалын шухала зорилго болоно бшуу. Энээн тушаа нэгэ иимэ жэшээ харуулха хүсэлэнтэйб. Коммунист Долгих гэгшын бригадын гэшүүдэй октябрь һара соо ээрэһэн нооһон булта нэгэдэхи сортоор тушаагдаа һэн. Тиихэдэнь, бидэнэр, агитаторнууд тэрэнэй арга методые һайса шудалжа, хүдэлмэришэдэй дунда хөөрэлдөө хэхэдээ хэрэглэһэн байнабди.

Һүүлээрнь тус бригадын ажалай эмхидхэлтэй цехын хүдэлмэришэн бүхэниие танилсуулаад, «бригада бүхэн ээрэлгын шанарые һайжаруулжа шадаха аргатай» гэжэ нооһо ээрэгшэдые уряалһан байнабди. Агитаторнуудай хэһэн ойлгууламжын хүдэлмэри ехэ нүлөөтэй байгаа. Ноябрь һара соо нооһо ээрэгшэдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрээ. Тиин цехын хэдэн бригада эрхим шанартай ээрэгдэһэн нооһо тушаадаг болонхой.

Манай фабрика 1956 онһоо эхилэн ондоо зүйлэй трико, нарин драп болон бусад арба гаран үнгын шэнэ бүдүүдые гаргадаг болохонь. Тиимэһээ агитаторнууд коллективэй үмэнэ табигдаад байгаа шухала шухала зорилгонуудые хүдэлмэришэн бүхэндэ һайнаар ойлгуулхые оролдоно. Би уласхоорондын байдал тушаа, орон доторой һонинуудые, мүн бусад темэнүүдээр хөөрэлдөө хэхэдээ, фабрикын, цехынгээ ажабайдалһаа жэшээ абажа харуулдагби. Жэшээнь, КПСС-эй ЦК-эй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдээр хөөрэлдөө хэхэдээ манай фабрикада, цехтэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар юу хэгдэжэ, юунэй үшөө хэгдээгүйе хэлээд, энэ талаар хүдэлмэришэн бүхэн юу хэхэ ёһотойб гэжэ ойлгуулдагби.

Һүүлэй үедэ манай агитгруппа ойлгууламжын хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулһан байбашье, үшөөл дутагдалнууд бии. Хэрбээ манайда үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэг яһала һайнаар табигдаһан һаа, агитаторнуудай дүй дүршэлые андалдан абалсалгада анхарал хандуулагданагүй. Агитаторнуудай семинарнууд бэлэдхэл муутайгаар үнгэрнэ. Семинарнууд дээрэ тэдэнэр хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тушаа һайнаар хэлсэдэггүй, миин лэ юрэнхы хөөрэлдөөгөөр хизаарладаг байна. Бидэнэр, залуу агитаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэриин олон ондоо арга дүршэлнүүдые мэдэжэ, ойлгожо абахые хүсэдэгбди.

Л. Бордукова, Улан-Удын сэмбын фабрикын аппаратна цехын агитатор.

Түрүүшүүлые—магтаха, залхуунуудые—шүүмжэлхэ

Тээсэгэн манай леспромхозой түрүү шофернууд нүхэд Дронов Неупокоев хоёр партиин XX съездын хүндэлэлдэ мүрысэхэ зуураа, дээдэ складһаа доодо склад хүрэтэр автомашинаар модо шэрэхэ үдэрэйнгөө нормые 230 процент дүүргээ. Мүн тэрэ үдэр тэдэнэртэй адли ажаллаһан шофер Тарабукин модо шэрэхэ нормоёо дүүргэнгүй байшоо.

Энэ хоёр тад ондоо баримтые сасуулан бидэнэр, леспромхозой агитаторнууд хойто үдэрынь шофер Дронов Неупокоев хоёрой амжалтые «Молнидо» бэшэжэ, шофер Тарабукин тухай «Крокодил» гэжэ сатирическэ газетэдэ зурагтайнь харуулаад, механизмуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхые уряалһан байгаабди. Тиигээд тэдэ «Молни» «Крокодил» хоёроо олон болгоод, модо бэлэдхэлэй пункт, участок бүхэндэ эльгээһэн байгаабди.

Тэрэ үдэрһөө хойшо манай леспромхозой бүхы механизаторнууд трактор, автомашина, электростанци, электрохюрөө бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ.

Леспромхозой парторганизаци манай үүсхэлые һайшаажа, механизаторнуудай хоорондохи мүрысөөнэй дүнгүүдые үдэр бүри, бүхы талаһаань харуулжа байхые агитаторнуудта даалгаһан байгаа.

Тиигэһээр байтар агитаторнуудай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөндэ леспромхозой хүдэлмэришэн бүхэн оролсожо, модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаа һэн.

Модошод хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Декабриин 13-да манай леспромхоз модо бэлэдхэхэ, таллуулха, шэрэхэ түсэбөө сүм дүүргэбэ.

Дээрэ хэлэгдэһэн жэшээ дээрэһээ харахада предприятинуудта ажалладаг агитаторнуудай үүргэ тон ехэ байна. Агитаторнууд социалистическэ мүрысөө эмхидхэгшэд байха зуураа, үнэн шударгуу хүнүүдые магтаха, залхуу зайдан хүнүүдые шүүмжэлэн заһаха ёһотой.

А. Квашнина, Эриин леспромхозой агитатор.

Шухала хэрэг тоогдоногүй

Октябрь һарын эсэс багта Черемуховско леспромхозой автогаражай хүдэлмэришэдэй ажабайдалда ехэ шухала ушарал болоо һэн. Юуб гэхэдэ, 1955 оной эхинһээ хойшо нэгэтэшье гаргагдаагүй ханын газетын түрүүшын номер тэрэ үдэр гараһан байгаа. Энэ номер парторганизациин үүсхэлээр гаргагдаа бэшэ, харин эндэхи эдэбхитэй комсомолецуудай үүсхэлээр гаргагдаа һэн.

Энээн дээрэһээ тобшолол хэхэдэ манай леспромхоздо политическэ хүдэлмэриин ямараар табигдаад байһаниинь эли болоно бшуу. Леспромхозой партийна организаци олонниитэ хүдэлмэришэдэй үүсхэл эдэбхиие бадаруулан хүтэлбэрилхэ үүргэеэ муугаар дүүргэнэ гэжэ сэхэ хэлэхээр. Парторганизациин секретарь нүхэр П. Мигулян, хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Соболев гэгшэд модошодой дунда политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хэр зэргээр табигдаад байһаниие мэдэдэггүй. Энэншье гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, эдэ нүхэд модо бэлэдхэлэй пункт, участогуудаар хаа яа ябахадаа «түсэбөө хэр зэргэ дүүргэжэ байнат?» гэжэ асуугаад лэ ябашадаг заншалтай.

Манай леспромхоздо политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха талаар эрид хэмжээ абаагүйдэ, энэ хүдэлмэри ойрын сагта һайжархаар бэшэ байна.

Д. Дугаржапов.

Харьковска тракторна завод «ДТ-14» гэжэ дизельнэ двигательтэй, пропашной шэнэ тракторнуудые гаргажа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ДТ-14» тракторнууд худөө ябуулагдахаяа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Профсоюзна хүдэлмэриие һайжаруулха

Түнхэнэй аймагай Кыренэй МТС-эй профсоюзна организациин тоосоото суглаан тээсгэн үнгэрбэ. Тус суглаан дээрэ профсоюзна организациин түрүүлэгшэ нүхэр Домбровский гэгшын тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

Тоосоото үе соо механизаторнуудай болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

— Профсоюзна организаци хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай парти, правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ МТС-эй коллективэй эршэ хүсые элсүүлхэ тула эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулжа шадаагүй. МТС-эй харьяата колхозуудта ниитын малай ашаг шэмэ дан бага байна, — гэжэ профсоюзай гэшүүн нүхэр Бандеев хэлэбэ.

Мүнөө малай үбэлжэлгэ зарим колхозуудта бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула профсоюзна организаци механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй ба ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха зэргэтэй.

Суглаан дээрэ олон хүн үгэ хэлэжэ, профсоюзна организациин хүдэлмэриие шүүмжэлээд, шэнэ рабочком һунгаба.

Б. Бирбаев.

Малай гүүртэнүүд радиотой болобо

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз радиоузелаа шэнэдхэн табяа. Мүнөө 70 гаран радиоточко колхознигуудай гэртэ тодхогдоод, хүдэлмэрилжэ захалаа. Мүн малай хоёр гүүртэ радиотой болгогдоо. Тэрэшэлэн колхоздо телефонно коммутатор хүдэлнэ.

Д. Банзаракшиев.

Научно-техническэ харилсан ажаллалгын талаар Советско-хитадай Комиссиин сесси тухай

КОММЮНИКЕ

Научно-техническэ харилсан ажаллалгын талаар Советско-хитадай Комиссиин гурбадахи сесси Москвада 1955 оной декабрь соо болоо. Научно-техническэ туйлалтануудые, хоёр ороной арадай ажахын элдэб һалбаридахи дүй дүршэлые хоорондоо андалдан абалсаха асуудалнууд сесси дээрэ хаража үзэгдэһэн байна.

Абтаһан уялгануудай ёһоор, Советскэ Союз болбол үнгэтэ металлургиин, нүүрһэнэй промышленностиин ба түмэр замай барилгануудай проектнэ документациие, доменно, баяжуулгын, насосно-компрессорнэ, подъёмно-транспортна, татахабутаруулха түхеэрэлтэнүүдые, хүдөө ажахын элдэб янзын машина, химическэ промышленностиин түхеэрэлтэнүүдые үйлэдбэрилхэ хүдэлмэриин зураг чертежнүүдые, элдэб янзын шэрэ, пигментнүүд болон бусад химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилхэ технологическа процессүүдэй тайлбари бэшэлгэнүүдые Хитадта үгэхэ байна.

Хитадай Арадай Республика хэдэ хэдэн химическэ үйлэдбэринүүдэй техническэ документациие, бүд нэхэлгын, тамхинай промышленностиин зарим түхеэрэлтэнүүдэй, б... рилгын машинануудай хүдэлмэри... зураг чертёжнуудые, үрэһэ хүрэ... гын ба зарим препарадуудай түх... образецүүдые Советскэ Союзда үг... хэ юм.

Техническэ документациие хооро... доо андалдан абалсахын хажуугаа СССР-тэ хитадай мэргэжэлтэдые м... таллургиин, нүүрһэнэй, нефтяно... бүд нэхэлгын промышленностии... барилгын, архитектурын болон б... сад һалбариин туйлалтанууд боло... дүй дүршэлтэй танилсуулха туха... хэлсээн туйлагдаа. Тиихэдэ хита... дай организацинууд хүдөө ажахы... элдэб культурануудые тарилгаар а... ротехникын туйлалтанууд болон ду... дүршэлтэй, медицинын, физиоло... гиин, биохимиин, астрономиин т... лаар ба бусад асуудалаар хитада... эрдэмтэдэй хүдэлмэринүүдтэй совет... скэ мэргэжэлтэдые танилсуулха юм.

Сессиин хүдэлмэрилхэ үе соо хи... тадай делегаци Москва, Ленинград... болон Советскэ Союзай бусад горо... дуудай хэдэ хэдэн предприятинууд... тай, научно-шэнжэлэлгын эмхи зур... гаануудтай танилсуулагдаһан байна.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛААЛТА

Дутагдалнуудаа дары усадхаха

Ажалшадай депутадуудай Бичурын аймагай Соведэй табадахи сесси тээсгэн болобо. Тус сесси дээрэ аймагүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Сахьяновай тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

Тоосоото үе соо аймгүйсэдком аймагай ажахые хүгжөөхэ талаар эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Тиин аймагай түрүү колхозууд яһала һайн амжалта туйлаа.

Гэбэшье, колхозуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Илангаяа Калининай, Чапаевай ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд энэ жэлдэ хүдөө ажахын культурануудай муу ургаса абаһан байна. Мүн эдэ колхозуудта малажалай ашаг шэмэ дан бага байһаар. Үнгэрһэн жэлдэ аймагай колхозууд эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ оройдоо 13,2 центнер һү, 6,7 центнер мяха, 43 килограмм ноо... абаа. Эхэ мал олоороо һубайрһа... дээрэһээ аймагай колхозууд нииты... малай тоо толгойе олошоруулха тү... сэбөө дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, 10... толгой эхэ малһаа 70 тугал, 60 хурь... га ба эхэ гахай бүриһөө 5 поршоонхо... абаһан байна.

Сесси дээрэ делегадууд аймгүйсэд... комой зүгһөө хүдөө ажахые хүтэл... бэрилхэдөө гаргагдадаг дутагдал... нууд тушаа тогтон хэлэбэ. Нютагай... арга боломжонуудые дүүрэн хэрэглэ... хын тулада аймгүйсэдком бодот... хэмжээ абаагүй. Гадна, аймагай... культурно-гэгээрэлэй ба медицинскэ... эмхи зургаанууд, мүн худалдаа наймаанай организацинууд ажалшада... эрилтые хангахын тула оролдоло... багаар гаргана гэжэ сесси дээр... тэмдэглэтдэбэ.

Тус сесси дээрэ зүбшэн хэлсэһэ... асуудалаар тусхай тогтоол батала... абтаба.

Депутадууд һунгагшадтаяа уулзаба

Кяхтын педучилищиин актова зал соо Кяхтын городской Соведэй депутадууд С. Красноярова, Н. Силантьев, С. Лизунов гэгшэд һунгагшадтайгаа уулзажа, һунгагшадайнгаа захяануудые хайшан гэжэ дүүргэжэ байһан тухайгаа тэдэнэр хэлэбэ.

Һүүлээрнь олон һунгагшад үгэ хэлэжэ, городской Соведэй болон депутадуудай хүдэлмэриин дутуу ду... дануудые элирүүлбэ.

— Илангаяа манай городто һай... стадион үгы. Мүнөө болотор като... эмхидхэгдэнэгүй. Городской Сове... дэй коммунальна ажахы хамтын бо... лон ажалшадай гэрнүүдые багаа... заһабарилна гэжэ үгэ хэлэгшэ... Н. Ветошникова, Л. Жданова гэ... шэд тэмдэглэбэ.

Б. Ванчиков.

Партийна организациин эмхидхэхы ажал

Колхозой парторганизациин хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

Хүтэлбэрилхэ гээшэ түрүү дүй дүршэлые арадай ажахын бүхы һалбарида үргэнөөр нэбтэрүүлэн, советскэ эрдэм наукын туйлалтануудые арад ниитэдэ ойлгуулха, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ элсүүлэн оруулха хэрэг мүн гэжэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленум зааһан байгаа.

Энэ тодо һонор заабариие бэелүүлхын тула Үншөөтэйн МТС-эй харьяата колхозуудай партийна организацинууд нилээд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. КПСС-эй айкомой инструкторска группа энэ хүдэлмэри эмхидхэхэдэнь колхозой парторганизацинуудта саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлнэ.

Үргэн ниитэ колхознигуудтай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй нягта холбоотойгоор ажаллажа партийна эхин организацинууд түрүү дүй дүршэлые колхозой ажалда нэбтэрүүлэн, хамтынгаа ажахые, түбхын түрүүндэ малажалые яһала һайнаар хүгжөөжэ эхилээ.

Мүнөө малай үбэлжэлгэ эгээн харюусалгатай үедөө оробо. Январиин ян гэмэ хүйтэн боложо байна. Малай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэл хэһэн колхозуудта энэ хүдэлмэри амжалтатайгаар үнгэргэгдэнэ.

Жэшээ болгон манай Үншөөтэйн МТС-эй харьяата Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин (секретарьнь нүхэр Доржиев) хэһэн хүдэлмэриие хараад үзэе. Энэ парторганизаци муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Бүри намар эртэ байхада, тус парторганизациин хамтын суглаан дээрэ зооветеринарна мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Малай үбэлжэхэ газарнуудта үбһэ тэжээл саг соонь зөөжэ абаашаха, шэнэ байра бариха, хуушануудынь һэльбэн заһабарилха хүдэлмэри ябуулагдаа.

Мүн малшадай байха байрануудые гуримшуулха, тэндэ культурна хүдэлмэри һайжаруулха тушаа онсо анхарал хандуулагдаһан байгаа. Мүнөө тус колхозой малшад һаруул, дулаан байрануд соо ажаһуухаһаа гадна, газетэ, журнал уншаха, радио шагнаха, Эхэ орондоо болон гадаадын оронуудта боложо байһан һонинуудтай танилсаха аргатай болоо.

Тэрээнһээ гадна, тус колхозой парторганизаци болон правлени малшадай суглаа, зүблөө үнгэргэжэ, тэдэнэй абаһан уялгануудаа яажа дүүргэжэ байһаниень шалгаха зуураа, мүрысөөнэй түрүүшүүлые урмашуулдаг, гээгдэгшэдтэ туһалдаг юм.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой малшад КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байгаа. Мүнөө абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг гүүртэнүүд, фермэнүүд эндэ олон бии. Жэшээнь, нүхэр Аюша Цыбеновэй хүтэлбэрилдэг һүнэй-товарна гүүртын һаалишад һү ехээр һаахаһаа гадна, малдаа эдюулхэ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ шадаа. Тус гүүртынхид үнгэрэгшэ намар өөһэдынгөө хүсөөр 250 центнер шэмэ һайнтай үбһэ, 350 центнер зелёнко, 300 центнер солоомо бэлэдхэһэн юм. Тиихэдэ, нүхэд Цыренжапов, Сосоров гэгшэдэй толгойлдог гүүртэнүүдэй малшад, мүн нүхэд Цыдыпова, Цыденова, Балданов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг хонишодой бригаданууд һайнаар ажаллажа, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Эдэ гүүртэнүүд, бригадануудта малай үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо нэгэшье толгой мал гээлтэ хоролтодо ороогүй, малнуудынь тобир тарганаар үбэлжэжэ байна.

Тус артелиин коммунистнууд малшадай дунда ябуулагдадаг партийно-политическэ хүдэлмэриие ажахын зорилгонуудтай зүбөөр зохилдуулан табиха талаар нилээд дүй дүршэлтэй болоо. Бүхы малшадайнгаа, илангаяа һаалишад болон тугалшадай дунда политическэ хүдэлмэри шангадхаһанайнгаа ашаар, ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1064 литр һү һаажа, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээ һэн. Мүнөө энэ колхозой һаалишад 1956 онойнгоо түсэбые амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй үедэ тус колхозой малшад үбэлэй хүйтэндэ үнеэдые оруулжа һааха тусгаар дулаан байрануудые түхеэрһэн байна. Энэнь ехэ туһатай болоо. Хүйтэн байра соо үнеэдые һаажа гараа дааруулхадаа, зарим нэгэн һаалишад үнеэдээ дутуу һаадаг, һү һааха түсэбөө дүүргэдэггүй һэн.

Иигэжэ һаалишадта һайн байдал байгуулагдаһанай ашаар, ажалай бүтээсэ нилээдгүй дээшэлээ. Олон һаалишад мүнөө дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, түрэл Коммунистическэ партиингаа съездые эрхимээр угтахые хүсэжэ байна. Түрүү һаалишад Жалцанова, Галсанова гэгшэд үнеэн бүриһөөн 1700 литр һү, һаалишад Д. Намжилова, Д. Х. Сосорова болон бусад үнеэн бүриһөөн 1500 литр һү һааха, бүхы колхоз соогоо дунда зэргээр 1200 литр һү үнеэн бүриһөө һааха уялга абаад, тэрэнээ яһала һайнаар дүүргэжэ байна. Һаалишад Жалцанова, Гармаева болон бусад, хамта дээрээ 17 һаалишад, һара бүри һү һаалгые дээшэлүүлжэ, мүнгэн ба бусад үнэтэ шангуудта хүртөө.

Партиин XX съездын хүндэлэлдэ гансахан һаалишад бэшэ, харин тус колхозой бүхы гэшүүд ажалай вахтада жагсанхай. Хонишод, тугалшад, гахайшад, тарянажалай бригадынхид тус тус бүридөө мүрысэжэ, ажал хүдэлмэри дээрэ горьтойхон амжалта туйлан, колхозоо ажахын-эмхидхэлэй талаар бэхижүүлжэ байна.

Хэды шэрүүн хүйтэн байбашье һаань, колхозой хонишод даажа абаһан хонидоо кошарно-базова арга методээр, нэгэшье толгой хони, хурьгадые гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр ондо оруулха шэнэ арга нёдонһоо хойшо хэрэглэнэ. Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо 700—800 грамм нооһон ехээр хайшалагдаа.

Колхозой түрүү хонишод Цыдыпова, Цыденова, Норбоев, Чойнзонов болон бусад 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха, нооһо хайшалалгые хониин бүриһөө 3 килограммда хүргэхэ гэжэ социалистическэ уялга абаад, тэрэнээ эршэтэ ажалаараа бэелүүлэн, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энээнэй урда жэлнүүдтэ тус колхоз уйтан аад, набтар байра соо хонидоо хаажа, үбэлдөө нооһыень ехээр гутаадаг байһан юм. Мүнөө иимэ байдал болюулагданхай. Хонидойнгоо бүхы байрануудые һэльбэн заһабарилжа, үндэр ба уужам болгоо.

Партийна организаци ба правлени малай үбэлжэлгын үедэ бардамаар хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тушаа гол анхаралаа хандуулһан байна. Үбһэ, тарянай хуряалгын үедэ колхозой коммунистнуудай олонхинь шиидхэхы участогууд дээрэ эльгээгдэжэ, тэндэ политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхаһаа гадна, өөһэдөө үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллан, бусад колхознигуудые үнэн сэхэ ажалда зоригжуулдаг һэн. Ушар иимэһээ тус колхоз адуу малдаа дүүрэн хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаа.

Үбһэ тэжээл гаргашалха һара бүриин график правлениин заседани дээрэ үни баталагдаад, фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ үгтэнхэй. Мүнөө һаамхай үнеэдтэ үбһэнһөө гадна, кукуруза эдюулэгдэнэ. Тиимэһээ үнеэдынь һү шэмэ ехээр үгэнэ.

Даажа абаһан уялгаяа, мүн ажахынгаа экономикые һайнаар мэдэдэггүй хүнүүд хүдэлмэреэ ёһо тэдыгээр, халирхайгаар дүүргэдэгынь мэдээжэ. Энээниие хараадаа абан, партийна организаци правлени хоёр малшадай зооветеринарна һуралсалые энэ жэлдэ бүри эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа гол анхаралаа хандуулжа байна. Тус колхозой гэшүүн боложо ороһон эдэбхитэй зоотехник нүхэр Е. М. Шевлякова гэгшэ бүхы малшадаа хоёр бүлэг болгон таһалаад, тэдэнэртэй түсэбэй ёһоор заняти үнгэргэжэ, зооветеринарна заабаритай, түрүү дүй дүршэлтэй һайнаар танилсуулна.

Гадна, парторганизациин агитаторнууд малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Нүхэд Доржиев, Очиров, Будаев, Чимитов болон бусад ёһотой һайн агитаторнууд боложо, үргэн ниитэ малшадай дунда хүндэтэй хүнүүд болонхой. Тэдэнэр бусад колхозуудай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, мүн өөрынгөө колхозой түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хөөрэлдөөндөө хэрэглэдэг, ажалда нэбтэрүүлхые оролдодог байна. Энэнь малшадые ехээр һонирхуулна.

Холын гүүртэнүүдтэ ажалладаг малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха зорилготойгоор культбаза эмхидхэгдээ. Энэ культбазада малажалай дүрбэн гүүртын 30 гаран малшад ерэжэ, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг байна. Тус культбаза уужам һаруул, дулаан байра соо нээгдэнхэй. Энд... «Родина» гэжэ радиоприёмник, бу... рят-монгол болон ород хэлэнүү... дээрэ бэшэгдэһэн хэдэн зуугаа... номтой библиотекэ бии.

Энэ колхозой коммунистнуудай 6... гаран процентнь малажал дээрэ хү... дэлмэрилнэ. Тэдэнэр ойлгууламжы... хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта, жэ... шээтэ һайн ажалаараа шалгарна... Партиин гэшүүн мал адуулагш... Ринчин Доржиев гэгшэ даажа аба... һан малаа тураангүйгөөр үбэлжүүл... жэ байна. Энэ нүхэр нёдондо һай... наар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлө... 980 литр һү нэмэлтэ түлбэри абаа.

Тиихэдэ залуу малшан комсомо... лец Цырендаши Норбоев гэгшэ үнэ... сэхэ ажалайнгаа түлөө нэмэлтэ түл... бэри болгон 12 толгой хони абаһа... байна. Иимэ жэшээнүүд олон. Кол... хозой 24 һаалишадай 23-ниинь аба... һан социалистическэ уялгануудаа... холо үлүүлэн дүүргэжэ, үнэтэ шан... гуудта нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн байна.

Тиибэ яабашье, түрүү дүй дүршэ... лые бүгэдын шадабари болгохо ту... шаа хэды хөөрэлдэдэг, һайн то... тоолнуудые абадаг байбашье һаа... тус колхозой партийна организаци... бултыень бэелүүлжэ шаданагүй... Партиин айкомой МТС-эй зонодох... инструкторска группын хүдэлмэри... лэгшэдшье парторганизацида баг... туһа хүргэнэбди. Хүдэлмэриингө... ехэнхи сагые бидэ сэхэ колхозой ү... лэдбэри дээрэ үнгэргэдэг байбашье... заримдаа айком соогоо удаахан һуу... шадаг ушарнууд баһал байдаг юм. Энээн тушаа аймагай партийна кон... ференци дээрэ зүбшэн хэлэгдээ һэ...

Партийна хүдэлмэри гээшэ нэ... түрүүндэ, хүн зоной дунда эмхидхэ... лэй хүдэлмэри ябуулха, тэдэниие... хүмүүжүүлхэ хэрэг мүн гэжэ парти... заана. Энэ заабариие хододоо бэе... лүүлхэ гээшэ партиин айкомой хү... дэлмэрилэгшэдэй арюун нангин... уялга мүн.

Ц. ЖАМБАЛОВ, КПСС-эй Зэдын айкомой инструктор.

ГАЗАРТАРЯАЛАНГАЙ КУЛЬТУРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(Агрономуудай республиканска конференциһээ)

Һая Улан-Удэдэ агрономуудай республиканска конференци боложо үнгэрөө. Энэ конференцидэ МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудай агрономуудһаа гадна, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, уһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон тарянажалай түрүүшүүл хабаадалсаа.

Эндэ республикын Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр **С. С. Автушенко** «1956 ондо хүдөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн элидхэл хэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ганданги сагай байһаншье һаань, зарим МТС-үүд, колхозууд агротехническэ хэмжээнүүдэй комплексые һайнаар үнгэргэжэ, ороoһо тариянай, овощиин болон техническэ культурануудай яһала һайн ургаса хуряагаа. Түнхэнэй аймагай колхозууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 11,6 центнер ороoһото культуранuудай ургаса хуряаһан байна. Эндэ зарим үргэлжэ ехэ полинууд дээрэ гектар бүриин 22—27 центнер ургаса ургуулагдаа. Мүн Кабанскын, Байкало-Кударын, Зэдын аймагуудай колхозууд ороoһо тариянай болон хүдөө ажахын бусад культурануудай бараг һайн ургаса хуряагаа

Гэбэшье, бүхыдөө олонхи аймагуудта ороoһо тариянай өөдэгүй бага ургаса хуряагдаба. Илангаяа Кяхтын, Хориин, Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын болон бусад зарим аймагуудай колхозууд хүдөө ажахын культурануудай муу ургаса хуряагаа. Эдэ аймагуудта гектар бүриһөө оройдоо 3—5 центнер ороoһо тариян хуряагдаа. Тэндэхи колхозууд яахадаа муу ургаса хуряанаб гэхэдэ, газар элдүүрилгын культура муу байһан зандаа. Газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын түлөө ёһотоор тэмсэнэгүй. Тариянай болон бусад культурануудай полинууд муугаар үтэгжүүлэгдэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ поли дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэб бүхыдөө арайхан гэжэ 30-аад процент дүүргэгдэһэн байна. Гадна, эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ саг болзортоо бэлэдхэгдэнэгүй. Газар элдүүрилхэ, үрэһэ тариха, ургасын хойноhoо харууһалха, мүн ургаса хуряаха агротехническэ болзорнууд алдагдана.

Бурят-Монголой зооветеринарна институдай багша, хүдөө ажахын наукануудай кандидат нүхэр **Хайруллин** «Забайкальсда газар элдүүрилгын онсо өөрэ таланууд тухай» нэмэлтэ элидхэл хэбэ. Тэрэнэй элидхэлые эндэ суглараагшад тон ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай болон тарянажалай түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлдэ түшэглэн, нүхэр Хайруллин манай Байгал шадарай хуурай тала газарнуудта хүрьһэ элдүүрилхэ агротехникэ тухай һонирхолтой тобшолол хэһэн байна.

—Ороной баруун областьнуудта орходоо манай Байгал шадар шииг нойтон таба-зургаа дахин багааророно,—гэжэ нүхэр Хайруллин хэлэбэ.—Тиимэһээ бидэнэр газар элдүүрилхэ өөһэдын забайкальска системэ бии болгохо ёһотойбди. Манай эндэ уга үбэл болоод, удаан саг соо газар гэдэнгүй байжа, намартаа ороһон шииг нойтон хүрьһэн соо удаан байдаг. Зүгөөр, газарай гэдэн сасуу шииг нойтон хатажа захалаад, май һара соо, заримдаа июниин хахад болотор оройдоо тооной бороо оронгүй, полинууд ехээр гандадаг. Тиимэһээ манай зорилго юуб гэхэдэ, намар-үбэлдөө газарай хүрьһэндэ тогтоһон шииг нойтые хабартаа удаан хатаангүй байхын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Манай эндэ тариягаа хуряажа абаад, удаань солоомын узуурта лущени хэдэг, тингээд нилээд удаан саг үнгэргөөд, намарай пар хахалжа захалдаг байна. Иигэжэ бидэнэр намартаа газарай хүрьһэндэ шэнгэһэн шииг нойтые хатаажархинабди. Намартаа газараа хатаахагүйн тулада яаха ёһотойб? Ургасаяа хуряамсаараа намарай пар хахалха хэрэгтэй. Урданайхи шэнги октябриин 1 болотор бэшэ, харин сентябриин 10-һаа, эгээ саада захань 15-һаа үнгэргэнгүй, намарай пар хахалжа, мүн тэрэнээ борнойлжо дүүргэхэ хэрэгтэй.

—Тиигээд,—гэжэ нүхэр Хайруллин үргэлжэлүүлнэ,—манай эндэ хабартаа хүрьһэнэй 5—6 сантиметр гэдэхэтэй хамта шииг нойто бариха гээд, түрүүн газараа борнойлнобди, тиигээд пар һаань культивацилдаг, солоомын узуур һаань хахалдаг байнабди. Һүүлээрнь дахин борнойлоод, үрэһөө таринабди. Энэ буруу гэжэ һанагдана. Бидэнэр хабартаа полёо оло дахин элдүүрилжэ, газарайнгаа хүрьһые үлүү ехээр урбуулна, онгилнобди. Иигэжэ оло дахин элдүүрилжэ байхада газар түргэнөөр хатаад, хабартаа уртасамнай гандашана. Харин бидэнэр хабартаа газараа эгээл тон хэрэгтэй соонь элдүүрилээд, оло дахин техникэ ябуулжа, хүрьһыень хатаангүй үрэһэе тариха ёһотойбди. Хүрьһэнэй дээгүүрээ хатаагүй, гандаагүй байгаа һаань, эртын борнойлго хэһэнэй хэрэггүй. Колхозой агроном поли бүхэндэ өөрөө ябажа, борнойлогдохо, үгыень өөрөө шиидхэхэ, борнойлхо гээ һаа, хүндэ гү, али хүнгэн борной ябуулха тухай тодоруулха ёһотой. Парай зөөлэн байгаа һаань, культивацилһанай хэрэггүй. Поли дээрэ агроном өөрөө ябажа, энээнние шиидхэхэ ёһотой.

Тиихэлээрээ гол зорилго юуб гэхэдэ, хабартаа шадаал һаа, газараа ехээр урбуулангүй хүрьһыень хатаангүй, тарилга хэхын түлөө оролдохо ёһотойбди. Намар, үбэлдөө ороһон шииг нойтые газарай хүрьһэндэ удаан барижа шадаа һаамнай, ургамал май һарын хуурай үедэ яахашьегүй.

Парай газар үргэдхэхэ тухай, мүн пар ямар болзорто, али тухай гүнзэгыгөөр хахалха тухай тэрэ хэлэбэ. Парые июниин 20 болотор яабашье хахалжа дүүргэхэ, газарай хүрьһые харалсан, 20 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэнэ. Түрүүн гүнзэгыгөөр хахалаад, хоёрлоходоо гүйхэнөөр, 14—15 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Хайруллин тоолоно. Юуб гэхэдэ, түрүүн гүнзэгыгөөр хахалжа, буртаг ногоонуудай үрэһые саана оруулхыень оруулаад, дахин хоёрлоходоо баһал гүнзэгыгөөр хахалхадамнай тэдэ үрэһэнүүд дахин урбуулагдажа, дээрээ гарашана.

Мүн тэрэшэлэн Хүдөө ажахын министерствын агроном нүхэр **Дерюгина**—«Бурят-Монголдо Мальцевай аргаар газар элдүүрилгын дүй дүршэл тухай», БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи уһанай ажахын управлениин начальник нүхэр **Жарков**—«Уһанай ажахын талаар барилгын 1956 оной түсэб тухай» нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэбэ.

Республикын Хүдөө ажахын министерствын ахалагша агроном-инспектор нүхэр **И. И. Тимошин** «1955 ондо кукуруза ургуултын дүнгүүд ба 1956 оной зорилгонууд» гэһэн элидхэл хээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим нютагуудта һайн ургаса хуряагдабашье, олонхи колхозууд энэ үнэтэ культурые муугаар ургуулаа. Олонхи колхозуудта кукурузын муугаар ургаһанай гол шалтагаанууд тухай нүхэр Тимошин удаан тогтожо хэлэбэ. Манай эндэ кукурузын муугаар ургаһанай нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, олонхи газарта газарай хүрьһэнэй хүсэд дулаасаагүй байхада үрэһэн таригдаа. Гадна, ургажа байха үедөө муугаар харууһалагдаа, нэмэлтэ тэжээл тон багаар оруулагдаа. Олохон нютагуудта кукуруза тариха газар буруугаар шэлэгдэһэн байха юм. Эдэ ба бусад олон шалтагаанууд дээрэһээ олон колхозууд кукурузын муу ургаса хуряаһан байна. Зүгөөр, кукурузын яһала һайн ургаса ургуулһан звенонууд, бригаданууд, колхозууд аймаг бүхэндэ тоогой бии. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой кукуруза ургуулха комсомольско-залуушуулай звеногойхид 80 гектар талмайн га бүриһөө 250 центнер, 20 гектарай га бүриһөө 450 центнер ногоон эшэ намаа хуряаһан байна. Тэндэ 20 гектар дээрэ ногоон эшэ намаануудһаа гадна, га бүриһөө 25 центнер эдеэшэнтэһэн буурсагууд хуряагдаа. Иимэрхүү жэшээ олон.

Элидхэл болон нэмэлтэ элидхэлнүүдэй һүүлдэ үгэ хэлэлгэ эхилбэ.

ГАЗАРЫЕ ЗУБӨӨР, ШАДАЖА ЭЛДҮҮРИЛХЭ

Конференцидэ хабаадагшад газарые саашадаа зүбөөр элдүүрилдэг болохо асуудалда ехэ анхарал хандуулһан байна. Үгэ хэлэһэн олон хүнүүд нүхэр Хайруллинай дурадхал тушаа өөһэдынгөө һанамжа хэлэһэн, зарим зүйлнүүдыень һайшаанашье, заримыень буруушааһаншье байха юм.

—Май, июнь һарада манай эндэ бороо ородоггүй тула тариянай болон сабшалангаймнай газар ехээр гандадаг, тиигэжэ ороoһо тариянай, бусад культурануудай, мүн үбһэ ногоонной муу ургаса хуряанабди,—гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй главна агроном нүхэр **Якунин** хэлэбэ.—Манай зорилго юуб гэхэдэ, намар, үбэлдөө ороһон шииг нойто газарай хүрьһэндэ удаан барихые оролдохо ёһотойбди. Хүрьһэндэ шииг нойто тогтоохо хүдэлмэриие намарһаа эхилхэ хэрэгтэй гэжэ нүхэр Хайруллин тон зүб хэлэнэ. Тиихэдэ хабарай эртын борнойлгые тон лэ хэрэгтэй бэшэ һаань хэһэнэй хэрэггүй гэжэ тэрэ зүйтэйгөөр хэлэнэ. Зүгөөр, газараа урбуулхагүй һэмди гээд лэ, хабарай эртын борнойлгые тоонгүй байжа болохогүй. Минии һанахада олонхи полинуудта хабар эртэ борнойлходо шииг нойтон хатахагүй, харин баригдаха байна.

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр **Игумнов** Хайруллинай дурадхалые гүйсэд зүбшөөжэ байһан тухайгаа хөөрэбэ.

—Намарай пар эртэ хахалаад борнойлхо, хабарай эртын борнойлгые зөөлэн хүрьһэтэй полинуудта хэхэгүй гэһэн тэрэнэй дурадхалые бүри мүһэн дэмжэнэб,—гэжэ нүхэр Игумнов хэлэбэ.—Зүгөөр нюдэ балай, тиихэлгүйбди гээд хабарай эртын борнойлгоһоо арсаха ёһогүйбди. Поли бүхэнэй хүрьһэнэй шанарые, шииг-тэй шииггүйень хуу харалсажа, энэ газарые ямараар элдүүрилхэб, лущени хэхэ гү, борнойлхо, культивацилха гү гэжэ агроном өөрөө тодорхойлхо ёһотой. Хэрбээ хатуу хүрьһэтэй аад, дээгүүрээ хальһатаһан, гантаһан байгаа һаань, зөөлэрүүлхын, шииг нойтыень хатаахагүйн тула хабар эртэ борнойлонгүй яахабибди?

Темлюйскэ МТС-эй главна агроном нүхэр **Капустин**, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Квасников** гэгшэд Кабанскын аймагта нүхэр Хайруллинай дурадхалнуудай барагсаан таарахагүй байһан тухай хэлэбэ. Юуб гэхэдэ, эндэхи полинуудта шииг нойтон хэрэгтэй соогоо байдаг, заримдаа үлүүдэжэ, ургасые доошолуулдаг байна. Сухын МТС-эй главна агроном нүхэр **Николаев** үнгэрэгшэ жэлэйнгээ хүдэлмэри тухай хөөрэхэ зуураа, хабарай эртын борнойлгоһоо арсахагүй һэмди, мүн пар дан эртэ хахалһанай хэрэггүй гэжэ хэлэбэ. Юуб гэхэдэ, тарилгын урда тээ полиие борнойлходо газарай хүрьһэн хатахаар удаан байдаг. Парые эртэ хахалхада юундэ мууб гэхэдэ, хабар оройшог тээшээ хуурай һалхин боложо, газарай хүрьһые даамай саагуур хатаадаг гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Колхозно эрдэмтэ Терентий Семенович Мальцевай аргые үргэнөөр туршажа, хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхэ шухала байһан тухай хэдэн хүн үгэ хэлэхэ зуураа тэмдэглэбэ. Ехэ-Куналейн МТС-эй главна агроном нүхэр **Мухин** иигэжэ хэлэбэ:

—Энэ түрүү аргые хэрэглэхэ тушаа манай МТС-тэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Бидэнэр, тракторна юрын плугуудые тааруулан заһабарилаад, үнгэрһэн жэлдэ 600 гаран гектар газар Мальцевай аргаар элдүүрилээбди. Зүгөөр, хэрэгтэй механизмууд, жэшээлхэдэ, шаблаагүй плуггүй яданабди. Иимэ плугуудые захижа асаруулха тушаа республикын Хүдөө ажахын министерство хэмжээ абаха ёһотой.

ПАР ЕХЭЭР ХАХАЛДАГ БОЛОХО

Элидхэлшэдшье, мүн үгэ хэлэһэншье олон хүнүүд парай газарые горьтойхоноор үргэдхэхэ шухала байһан тухай онсо тэмдэглэбэ. Манай республика дотор хойто жэлдэ тарилга хэхэ газарайнгаа оройдоол табанай нэгэ хубиие парладаг аймагууд бии. Гэхэ зуура, манай эндэ урда жэлынь парлагдаһан газар дээрэ тарилга хэхэдэ ороoһо тариянайшье, мүн бусадшье культурануудай ургаса һураггүй дээшэлдэг байна.

—Хойто жэлэйнгээ тарилгада гэжэ эртын ба хара пар ехээр бэлэдхэдэг болохо ёһотойбди. Хэрбээ бидэнэр солоомын узуур хахалжа гү, али намарай пар элдүүрилжэ тарилга хэхэдээ га бүриһөө дунда зэргээр 4—5 центнер ургаса абадаг байгаа һаа, сэбэр пар дээрэһээ га бүриин 10 центнер ба тэрээнһээ дээшэшье ургаса хуряадаг байнабди. Харин урда жэлынь һайнаар элдүүрилһэн сэбэр пар дээрэ тарихада ороoһото болон бусад культурануудай ургаса хоёр дахин дээшэлнэ,—гэжэ Бичурын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой агроном нүхэр **Серебренников** хэлэбэ.

Тэрэ мүн Мальцевай аргаар хүрьһые урбуулангүй, пар хахалжа, хойто жэлынь тариад, 15 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 24 центнер ороoһото культурануудай ургаса хуряаһан тухайгаа хөөрэбэ. Нүхэр Серебренников мүн солоомын узуурые хахалангүй, миин лущени хээд, тарижа туршаһан байна. Иигэжэ тариһаниинь намарай парта орходоо га бүриһөө 40 килограмм ургаса үлүү ехээр хуряагдаа.

Мүн тэрэшэлэн Үдын, Баргажанай, Кабанскын МТС-үүдэй главна агрономууд нүхэд **Мишынский, Бухальцев, Бардамов** болон бусад һонирхолтой жэшээнүүдые харуулан, хаа хаанагүй парай газарые үргэдхэхэ шухала байһан тухай хэлэбэ. Колхозууд хахад зарим тарилгаяа сэбэр пар дээрэ хэдэг болохо ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэд тоолоно.

Шэнэ газар ехээр элдүүрилжэ, тэрэнэй ашаар пар ехээр бэлэдхэдэг болоһон тухайгаа Кабанскын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Квасников** хөөрэжэ үгэбэ. Энэ колхоз ехэнхиень нуур намаг хатаажа, бургааһа һөөгүүдые сэбэрлэжэ, аяар 1800 гаран гектар шэнэ газар элдүүрилһэн байна. Шэнээр ашаглагдаһан газар дээрэ тарилга хэгдэдэг боложо, колхоз хойто жэлэйнгээ тарилгада пар ехээр бэлэдхэхэ аргатай болоо.

Тэрэ мүн манай эндэ кукурузын һайнаар ургаха байһан тухай үнгэрэгшэ жэлэйнгээ хүдэлмэриин дүй дүршэл дээрэһээ хөөрэжэ үгэбэ. Колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 300 гаран гектар дээрэ кукуруза тариад 200 гектарһаань ургаса оройдоошье абаагүй, харин 80 гектарай га бүриһөө 200 центнер, 16 гектарай га бүриһөө 300 центнер ургаса хуряаһан байна.

—Манай эндэ кукуруза һайнаар ургаха гэжэ бидэнэр юун дээрэһээ этигээбибди гэхэдэ,—гэжэ тэрэ хэлэбэ,—полиень һайнаар шэлэжэ, кукуруза тарихада манайшье эндэ һайнаар ургана. Харин нёдондо бидэнэр хаа хамаагүй аяар 30 гаран гектарта кукуруза тариһан байгаабди. Тиимэмнай зарим полинууд кукуруза ургуулхада оройдоошье таарахагүй байгаа. Гадна, хүрьһэнэй һайса дулаасаһан, хүрьһэн соо 10—12 градус дулаан болоһон хойно кукурузын үрэһэ тарихада һайнаар ургана.

ҺАЙН ШАНАРТАЙ ҮРЭҺЭ БЭЛЭДХЭХЭ

Үгэ хэлэһэн олон хүнүүд һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ саг болзортонь бэлэдхэхэ, һайнаар хадагалха тухай хэлэбэ.

— Баян ургаса ургуулхын тула, хамагай түрүүн һайн шанартай, сортовой үрэһэ бэлэдхэхэ хэрэгтэй, — гэжэ Темлюйскэ МТС-эй главна агроном нүхэр Капустин хэлэбэ.—Гэхэ зуура манай аймагта үрэһэнэй асуудал нилээд бэрхэтэй болонхой. Аймагта сортовой үрэһэ ургуулдаг колхозууд бии нэрэтэй аад, хүршэнэртөө үрэһөөр туһалха юумэнь байдаггүй. Олон жэлдэ ажаллажа байхадаа, тариянаймнай үрэһэн жэл ерэхэ бүри шанараа гээжэ байна гэжэ һанадаг болооб. Тиимэһээ Хүдөө ажахын министерство үрэһэнэй ажахы эрхилдэг колхозуудта элитнэ үрэһэ ургуулдаг болохо тушаа хэмжээ абаха ёһотой.

Удаань тэрэ үрэһэнэй тарияе томо жэжээрнь илгажа тарихада һайн байһан тухай хөөрэбэ. Илангаяа томо ороoһонуудые үрэһэнэй участок дээрэ тарихада аржагар томо эдеэтэй колосууд ургадаг байна. Тиигэжэ үрэһэ хүрэнгээ һайжаруулха нэгэ арга бии.

Үрэһэндэ гэжэ һайн шанартай хартаабха эртэнһээ илгаха шухала байһан тухай Заиграйн аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой суута хартаабха ургуулагша нүхэр **Шурыгина** хэлэбэ. Хартаабхые квадратно-гнездовой аргаар тарихада ажалай ямар ехээр хүнгэрдэг, ургасынь ямараар дээшэлдэг тухай нүхэр Шурыгина һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Нүхэр Шурыгина мүн хартаабхын газарые уһалха, үтэгжүүлхэ шухала байһан тухай хөөрөө.

САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

—Манай республикын газар нютаг бүхэндэ дүй дүршэл ехэтэй луговодууд бии,—гэжэ хүдөө ажахын наукануудай кандидат нүхэр **Рампилова** хэлэбэ.—Теэд олонхи колхозууд жэл бүри үбһэ ногооной муу ургаса хуряана. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ, манай агрономууд тарянажалай хүдэлмэреэр һамаараад лэ, тэжээл бэлэдхэлэй асуудалаар, тусхайлбал, сабшалан һайжаруулха асуудалаар һонирхоногүй. Али бэлшээридэ, ямар сагта мал адуулхаб, али сабшалангые ямар сагта уһалхаб, хуряахаб гэжэ мүнөө хэн агроном шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулжа байна ааб гэхэ болоо һаа, тоотойхон хүн байха. Агрономууд бүхыдөө тооной эдэ шухала асуудалнуудаар огто һонирходоггүй,—гэжэ нүхэр Рампилова хэлээ.

Һүүлэй үедэ сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ олонхи газар нютагуудта анхарал багаар хандуулагдадаг болошоһон тухай Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бригадир нүхэр **Аюшеев** хэлэбэ.

—Хараалһан хэмжээ-ябуулгануудайнгаа ёһоор манай колхоз 1960 ондо сабшалангайнгаа га бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй юм,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.—Эдэ жэлнүүдтэ сабшалангаа һайжаруулжа, эды шэнээн ургаса хуряадаг болохо арга боломжо манайда бии гү? Хүсэд бии. Манай газар һайн. Гансал оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Сабшалангай газарые һайнаар үтэгжүүлээд, уһалаад байгаа һаа, үндэр ургаса хуряажа болохо. Теэд манай колхозой правлени тэжээл бэлэдхэлэйнгээ бригадада зохихо анхарал хандуулдаггүй. Манай бригадада 20 хүн саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ ёһотой аад, мүнөө оройдоо 10-аад хүн хүдэлмэридөө гарахадаа гаража, үгыдөө үгы байдаг. Тиигэжэ бидэнэр мүнөө сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха даалгабариингаа табанайшье нэгэ хубиие дүүргээгүй байнабди.

Удаань уһалууриин канавануудые шэнэлэн заһабарилха, шэнэнүүдые малтаха тухай тэрэ хэлээ.

— Манай нютга Жаргалантын уһалууриин системэ бии,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Теэд тэрэнэй канава һубагууд манай үбгэ эсэгэнэрэй мэдэхын ямар байгаа һэм, тэрэл хэбээрээл тооной байдаг. Ядахадаа нэгэ һайса заһабарилагдаашьегүй. Һаянайл эндэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй. Дуулбарида, олохон газар нютагуудта уһалууриин ехэ ехэ системэнүүд баригдажа эхилһэн аад, дүүрээ, ашаглалгада оруулагдаа гэжэ дуулдахань хомор байдаг. Юуб гэхэдэ, энэ хүдэлмэри тон нобшо удаанаар, олон жэлнүүдтэ унжагайруулагдажа хэбтэдэг байна.

Мүн тэрэшэлэн сабшалан һайжаруулха, сабшалангай газарые һайнаар уһалха шухала байһан тухай Окино-Ключевскойн МТС-эй инженер-милиоратор нүхэр **Пестерев** хэлээ. Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ Бичурын аймагай партийна, советскэ хүтэлбэрилхы организацинуудай анхаралаа огто хандуулдаггүйе тэрэ шүүмжэлбэ. Партиин айкомой, аймгүйсэдкомой зүбшөөлөөр зарим колхозууд тэжээл бэлэдхэлэйнгээ бригаданuудые тараанхай.

• • •

Конференциин дүүрэһэнэй һүүлээр 7 секцинүүд—севообородой системээр газар элдүүрилгээр, сабшалан һайжаруулга ба тэжээл бэлэдхэлгээр, кукуруза ургуулгаар, үрэһэнэй ажахыгаар, уһанай ажахыгаар, сахарна свёкло ургуулгаар, сад ба огород тарилгаар секцинүүд эмхидхэгдэжэ, мэргэжэлтэд болон түрүүшүүл хүдэлмэри тухайгаа дэлгэрэнгыгөөр хөөрэлдэһэн байна.

Агрономуудай республиканска конференци.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сабшалан һайжаруулгын ба тэжээл бэлэдхэлгын сессиин хүдэлмэридэ хабаадагшад хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Башкирска АССР. Һаяхан үрэмдэлгын мастер, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат А. Н. Гафаровай бригада («Туймазабурнефть» трестын үрэмдэлгын нэгэдэхи конторо) 1643 метр гүнзэгы газарые 32 үдэрэй орондо 20 үдэр соо үрэмдэбэ. Зүүн зүгэй нефтяной районуудай эрхэ байдалда үрэмдэлгын талаар рекорд түйлагдаа—нормын ёһоор нэгэ час соо 7,7 метрын орондо 30,4 метр гүнзэгы газар үрэмдэгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер А. Н. Гафаров (зүүн гарһаа), тэрэнэй туһалагша Н. П. Петаев үрэмдэлгын зэмсэгүүдые шэнэ газарта абаашахаяа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

РЕСПУБЛИКЫН ҺОНИНУУД

Малшадта дулаан хубсаһа

Ториин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд малайнгаа ашаг шэмэ улам дээшэлүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй оролдосотой ажал миин хосороогүй гэжэ ажахын үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд харуулба. Колхоз ниитынгээ малажалһаа олзо доход нилээд ехээр абаһан байна.

Ниитынгээ малажалда оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ, эрхим жэшээ харуулһан түрүүшүүл ажалай нэмэлтэ түлбэри ехээр абаба. Жэшээлхэдэ, һүнэй-товарна фермые даагша Б. Дондукова 4900 литр һү, 174 килограмм мяха, малшан Д. Дансарунов 1344 литр һү абаһан байна. Иимэ жэшээ тоолохо болоо һаа олон.

Колхозой правлени малшадта ехэ анхарал хандуулна. Һаяхан 150 паар хаатанха, 25 паар бээлэй, дулаан дэгэл гэхэ мэтые малшадтаа үгөө.

Б. Шагдуржапов.

Дулаан байрануудые барина

Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй үедэ барилгын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Үнгэрэгшэ 1955 оной ажахын жэлдэ эндэ хониной 3, үнеэдэй 1 байра, автомашинын гараж, овощехранилищи баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

1956 ондо колхоз электрын хүсэтэй болохо, тугалай, хониной байра бариха юм. Мүнөө 1000 хониной орохо ехэ байра баригдажа байна.

Барилгын ажал ехэтэй хүдэлмэри—модо шэрэлтэ дээрэ 10 автомашина хүдэлмэрилнэ.

П. Дагбаев.

Шубуунай фермын хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

Бичурын инкубаторна станци аймагай колхозуудай шубуунай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар үнгэргэбэ. Эндэ инкубаторна станциин директор нүхэр Татарникова, станциин зоотехник нүхэр Колмакова гэгшэд үбэлэй үедэ шубуу яажа харууһалха, эдеэлүүлхэ тухай лекцинүүдые уншаһан байна.

Семинарта хабаадагшад һонирхоһон асуудалнуудтаа хангалтатай харюу абаһан, мүн дүй дүршэлөө андалдан абалсаһан байха юм.

И. Воронцов.

Спортивна мүрысөөн болохонь

Ой модоной ба саарһанай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком санын, конькигай спортоор үбэлэй мүрысөө үнгэргэхэ тогтоол гаргаба. Ой модоной промышленностиин предприятинуудай дэргэдэхи физкультурна коллективуудтэ энэ мүрысөөн январиин 15 болотор үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

Н. Тюрнев.

☆ ☆

Алтайска хизаар. 1954 оной декабрь һара соо Кулундинска ороохо таряанай совхоздо Кабардинска АССР-һээ 12 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ерэһэн байгаа. Тэдэнэй хүсөөр эндэ амбулатори, больница эмхидхэгдээ, механизаторнууд ба тэдэнэй гэр бүлынхид медицинскэ туһаламжаар саг соогоо хангагдадаг болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: медицинскэ сестра А. И. Колесникова (зүүн гарһаа хоёрдохи) тракторист Л. А. Пановой гэр бүлынхидтэй гэр доторой ариг сэбэрые сахиха тухай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

☆ ☆ ☆

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие улам һайжаруулха

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие олониитын талаһаа хаража үзэхэ һара манай аймагта үнгэргэгдэбэ. Энэ харалтые үнгэргэхэ аймагай комиссиин гэшүүд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха зорилготойгоор бүхы колхозууд болон бусад һуурин газарнуудай культурын эмхи зургаануудай, тэрэ тоодо малшадай дунда эмхидхэгдэһэн культбазанууд ба улаан булангуудай ажал хүдэлмэриие хаража, туһаламжа үзүүлхэеэ хүдөө гараһан байна.

Энээнһээ урда аймагай культурно-гэгээрэлэй хэдэн эмхи зургаанууд үбэлэй үедэ хүдэлмэрилгэдэ тон муугаар, ехэ дутуу дундатайгаар бэлэдхэһэн байна. Ехэнхи эмхи зургаануудай гэр байраншье дулаалагдаагүй, заһагдаагүй, түлеэ залһаяа бэлдээгүй байгаа. Тэдэнэй тоодо Советскэ, Дунда-Худанай, Чесаньн хүдөөгэй клубууд, Молотовой, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудай клубууд, Дээдэ-Хэжэнгын, Дунда-Худанай хүдөөгэй библиотекэнүүд оролсоно.

Гадна, малшадай холын фермэ, гүүртэнүүдтэ байгуулагдаха культбазанууд болон улаан булангууд үбэлэй эхилтэр ехэнхидээ эмхидхэгдээгүй байшоо. Иимэ дутуу дундануудай байбашье, томилогдоһон мүнгэн зөөриеэ олонхи эмхи зургаанууд хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй.

Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй зарим эмхи зургаануудай хүдэлмэри ямаршье түсэбгүйгөөр, зүндөө үнгэргэгдэнэ.

Үнгэргэгдэһэн һарын турша соо олонхи хүдөөгэй болон колхозуудай клубууд, хүдөөгэй библиотекэнүүд өөһэдынгөө хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулаа. Доодо-Худанай хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Н. Б. Базаров) энэ һарын турша соо хоёр дабхар клубаа штукатурдажа, сагаадажа дүүргээд, уран гоёор шэмэглэһэн байна. Дээдэ дабхартань библиотекэ эмхидхэгдэнхэй юм. Тэндэ колхознигууд сүлөөтэй сагтаа һонирхолтой ном, газетэ, журналнуудые уншадаг болоо. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Г. Гомбоев культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ ехэхэн анхаралаа табина. Колхозой культфондһоо ехэхэн мүнгэн зөөри гаргашалагдажа, биллиард, хүшэгэ, портредүүд, стулнууд гэхэ мэтэ олон хэрэгсэлтэ зүйлнүүд абтаа.

Дээдэ-Худанай хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Б. Б. Буянтуев) колхознигуудай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна. Уншагшадтай хөөрэлдөө болон элидхэлнүүд хододоо үнгэргэгдэжэ байдаг. Мүн уншагшадай тоо үдэр ерэхэ бүри олошорно. Библиотекарь нүхэр Б. Б. Буянтуев холын фермэ гүүртэнүүд дээгүүр ябажа, малшадта ном тараадаг ба һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм.

Зүгөөр аймагай зарим культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар. Зарим хүдөөгэй клубууд үбэлдэ муугаар бэлэдхэһэн дээрэһээ хүдэлмэрееэ һулаар ябуулна. Илангаяа Советскэ хүдөөгэй клубай хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой, Чесаньн МТС-эй дэргэдэхи клубууд иимэрхүү байдалтай. Эдэ клубуудта ороходо ямаршье культурна шэнжэ түхэлгүй, һуухашье газаргүй шахуу байдаг.

Олониитын табиһан эрилтые дүүргэн, манай аймсоведэй культурын таһаг республикын Культурын министерствын туһаламжаар олонхи колхозуудта киноустановконуудые байгуулаа. Энээнэй ашаар кино харуулгада ушардаг дутагдалнууд усадхагдажа эхилбэ. Мүнөө үедэ колхозуудай холын фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр кино харуулагдадаг болгохо гэжэ оролдолго гаргажа байнабди.

Малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха зорилготойгоор мүнөө үбэлэй үедэ аймаг соо 15 культбазанууд түхеэрэгдэжэ, хүдэлмэреэ эхилэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлжэ эхилһэн культбазанууд хадаа малшадай дунда тон таарамжатай, культурна хүдэлмэриин шэнэ формо боложо, хүдөө нютагта бүхөөр шэлжэн орожо шадаа.

Малшад сүлөөтэй сагаа ехэнхидээ культбазада үнгэргэдэг болоо. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой Бахлайтын гүүртэдэ тогтоогдоһон культбаза тон һайнаар заһагдажа, гоёогдонхой. Мүн олон янзын эд бараа эндэхи лавкадань худалдадаг юм. Культбазада олон газетэ, журналнууд, хэдэн зуугаад номтой библиотечкэ болон элдэб янзын нааданууд, фотомонтажууд ба диаграмманууд хэгдэнхэй. Гүүртэ дээрэнь худалдаа наймаанай ларёк ба бани бии юм. Дүтүүр байдаг хэдэн гүүртын малшад культбазадаа сугларжа, кино харадаг ба «Малшадай үдэрнүүдые» үнгэргэдэг байна.

Гэбэшье, Хрущевой, Молотовой, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозууд мүнөө хүрэтэр нэгэшье культбаза тогтоожо шадаагүй байһаар. Эдэ колхозуудай правлени, парторганизацинуудынь тус асуудалаар дары хэмжээнүүдые абажа, дутагдалнуудаа түргөөр усадхаха ёһотой.

Зарим колхозуудай клубууд болон улаан булангуудай гэрнүүд ехээр хуушаршоо. Тиимэһээ колхозуудай правленинүүд шэнэ клубууд болон библиотекэнүүдэй гэрнүүдые барихаар хэмжээ абаха ёһотой.

Гадна культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хэрэгтэй элдэб зүйлнүүд хүдөөгэй магазинуудта тон хомор байдаг. Энэ асуудалаар худалдаа наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд һонирхохо ёһотой.

Д. Баяртуев,

Хэжэнгын аймсоведэй культурын таһагые даагша.

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой гүрэнэй номой хэблэл иимэ шэнэ номуудые хэблэлһээ гаргаба:

А. С. Пчёлко, Г. Б. Поляк — Арифметикэ. Эхин һургуулиин 4-дэхи класста үзэхэ ном.

И. В. Баранников — Ород хэлэнэй грамматика. 7-дохи класста үзэхэ ном. Ород хэлэн дээрэ.

И. С. Тургенев — Эсэгэнэр ба үрэ бэенэр. Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

Р. Белоглазова — Манай хүршэнэр (роман). Ород хэлэн дээрэ.

А. М. Горький — Дайсад (пьесэ). Бурят-монгол хэлэн дээрэ.

Л. Элиасов — Частушканууд. Ород хэлэн дээрэ.

Г. Н. Гусев — Түнхэнэй машинно-тракторна станциин хүдэлмэриин дүй дүршэл. Ород хэлэн дээрэ.

Данри Хилтухин — «Хани басагад», (бага наһатай үхибүүдтэ зорюулагдаһан юм). Ород хэлэн дээрэ.

Ф. М. Шулунов — Улан-Удэ. Ород хэлэн дээрэ.

Францийн Национальна суглаанда һунгалта болоо

ПАРИЖ, январиин 4. (ТАСС). Январиин 2-то Национальна суглаанда һунгаһан һунгуулиин 103 округой 102-һоонь абтаһан иимэ мэдээнүүдые Францийн дотоодын хэрэгэй министерство толилбо: 26.353.278 һунгагшад гэхэ гү, 1951 оной һунгуулиинхида орходоо 2.179.133 һунгагшад үлүү бүридхэгдэһэн байна. Голосованида 21.794.974 хүн хабаадаа. 4.558.304 хүн (17,2 процент) голосованида хабаадаагүй. 21.138.159 бюллетень үнэнтэ гэжэ тоологдоо.

Голосууд иигэжэ хубаагдаһан байна: коммунистическэ парти — 5.426.803 (25,6 процент). — Энэнь 1951 оной һунгуулиинхида орходоо 415.551 голосоор үлүү олон болоно; социалистическэ парти — 3.171.985 (15 процент); зүүнэй элдэб бүлэглэлнүүд — 354.778 (1,6 процент); радикал-социалистнууд ба «зүүнэй республиканецуудай нэгэдэл» — 2.919.412 (13,6 процент); МРП — 2.261.676 (10,6 процент); «бэеэ даанхай республиканецууд» ба «умереннэ бүлэгүүд» — 3.008.487 (14,1 процент); «социальна республиканецууд» — 893.811 (4,2 процент); «худалдаа наймаашадые ба гар дархашуулые хамгаалха союз» («пужадистнууд») — 2.413.240 (11,4 процент).

Бусад голосууд элдэб жэжэ бүлэглэлнүүдтэ хубаагдаа.

Французска коммунистическэ партиин мэдүүлгэ

ПАРИЖ, январиин 4. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ Французска коммунистическэ парти энэ оной январиин 2-то Национальна суглаанда һунгаһан һунгуулиин дүнгүүд тухай мэдүүлгэ толилоо. Коммунистическэ партиин кандидадуудай түлөө 1951 оной июньдэ болоһон парламентскэ һунгуулиинхида орходоо 400 гаран мянган һунгагшад үлүү олоороо голосовалаа, тиин мүнөө коммунистическэ парти 54 мандат үлүү абаа гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Коммунистическэ парти, тэрээнэй кандидадуудай түлөө, тэрээнэй программын түлөө, ажалшадай нэгэдэлэй түлөө, французска политикые хубилгаха эрхэ нүхэсэл бологшо арадай шэнэ фронтын түлөө голосовалһан 5,5 миллион эрэгтэй, эмэгтэй гражданинуудта халуун баясхалан хүргэнэ. Январиин 2-то болоһон һунгуулиин ашаар арадай шэнэ фронтые байгуулжа болохо болоод байна.

«Һунгуулиин дүнгүүд хадаа, — гэжэ коммунистическэ партиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ, — правительствын баримталжа байһан хэрзэгы хархис, үгырэл ядаралай, дайнай политикые, демократическа эрхэ сүлөөдэ ехэ аюул тохёолдуулан фашизмые һэргээлгэдэ туһалха политикые үгы болгохые арад хүсэнэ гэжэ харуулна.

Энэ политикые буруушаагаад, тэрээнэй хэдэн олон түлөөлэгшэдые намнаад, коммунистическэ партида өөһэдынгөө голосуудые олоор үтэхэһөө гадна, мүн правительствода дурагүйлхэжэ байһанаа мэдүүлһэн социалистическэ партида ба зүүнэй бусад бүлэглэлнүүдтэ голосуудаа үгэһэн һунгагшад хадаа социальна дэбжэлтын, демократиин ба эб найрамдалай политика ябуулхые французска арадай хүсэжэ байһаниие харуулаа. Холбоо байгуулха тухай манай дурадхалые социалистическэ партиин хэрбээ зүбшөөн абаһан байгаа һаань, энэ дэбжэлтын хүсэниинь бүри ехэ байха һэн. Вогези ба Крез департаментнуудта нэгэдэмэл списогүүдээр һунгаһан һунгуулиин илалта энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Тиимэ политикын түлөө, тиимэ хубилалтын түлөө тэмсэгшэд (коммунистнууд, социалистнууд болон бусад республиканецууд) хэрбээ үгэеэ имагта ойлголсоод байгаа һаа, шэнэ Национальна суглаанда мүнөөшье тон олонхинь байха болоно. Тиимэ болохолоороо, Алжиртахи дайе эбэй ёһоор зогсоохо, ажалшадай ажабайдалые һайжаруулха, шажан мүргэлтэй холбоогүйгөөр һуралсаха системые гүйсэд тэхэрюулэн һэргээхэ, харата муухай хэмжээ-ябуулгануудта эсэргүүсэжэ илаха арга боломжо мүнөө бии байна; арадые тэрээнэй дуратай правительствотай болгохо арга боломжо бии байна.

Жэгшүүритэ хэрэгээ үргэлжэлүүлхын тулада өөһэдтээ нэгэдхэыень социалистическэ партида ба радикалнуудай партида дурадхажа байһан хархисуудай шэнэ арга мэхые эбдэхэ арга боломжо мүн тэрэшэлэн бии байна. Мүнөө һунгагдаһан Национальна суглаандахи хүсэнүүдые хубаалгын эсэстэ хубилалта хэмээр арга нүхэсэл байгуулагдаба. Гэбэшье, мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхи шэнги, зүүнэй ямаршье олонхид, зүүнэй ямаршье политика коммунистнуудгүйгөөр, тэрээнэй 150 депутадуудгүйгөөр байгуулагдажа шадахагүй. Арадай ба ороной интересүүдтэ харюусаха шэнэ политикые, январиин 2-ой һунгуулиин үедэ харуулагдаһан хүсэлдэ харюусаха политикые ябуулха тухай социалистическэ партитай үгэеэ ойлголсохоор бэлэн байһанаа Францийн коммунистическэ парти дахин батална. Коммунистическэ парти тиимэ шэглэл баримталһан зүүнэй бусад бүлэглэлнүүдтэй холбоо байгуулхаар мүн лэ бэлэн байна.

Һунгуулиин ашаар урган нэмэһэн өөрынгөө хүсые манай парти шухала холбоо заатагүй байгуулгада зорюулха байна.

Французска коммунистическэ парти тэрээндэ этигэһэн эрэгтэй, эмэгтэй һунгагшадта шэнэ жэлэй эхиндэ хандажа, энэ партида ороод, тэрээнэй хүсэ шадалые бэхижүүлэгты, тиин арадай болон национальна нангин хүсэлэй дары түргэн бэелхыень хүнгэдхэгты гэжэ уряална.

Французска политикые хубилгахын түлөө, социальна дэбжэлтын ба демократиин түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай, эб найрамдалай түлөө! Арадай фронт мандаха болтогой!»

Советскэ делегаци Марксы[н] ба Энгельсын выставкэдэ, Вильгельм Пигэй ажабайдалд[а] ажал-ябуулгада зорюулагдаһ[ан] выставкэдэ орожо хараба

БЕРЛИН, январиин 4. (ТАСС) Германска Демократическа Респу[б]ликын президент Вильгельм Пиг[э]... 80 наһанай ойе һайндэрлэлгэдэ х[а]баадахын тулада Берлин ерэһэн Советскэ делегаци—делегациие хүтэлбэрилэгшэ СССР-эй Верховно Сове[т]дэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, делегациин гэшүүд П. Н. Поспелов, О. В. Куусинен, Е. Д. Стасова, Г. М. Пушкин гэгшэд мү[нөө]дэр Германиин түүхын музейд[э] орожо, ГДР-эй президент Вильгельм Пигэй ажабайдалда, ажал-ябуулгада зорюулагдан тэндэ эмхидхэгдэһэн выставкые, мүн Карл Марксын б[а] Фридрих Энгельсын ажабайдалда ажал-ябуулгада зорюулагдаһан выставкые хараба.

Германиин түүхын музейн директор профессор А. Мейзель, музейн хүдэлмэрилэгшэ Г. Тиле гэгшэд советскэ делегацитай ябалсажа, тайлбари хэбэ.

Харалтын дүүрэхэдэ советскэ делегациие хүтэлбэрилэгшэ К. Е. Ворошилов выставкэнүүдые хараха арга боломжо олгоһоной түлөө музейн хүдэлмэрилэгшэдтэ баясхалан хүргэһэн, выставкэнүүдэй һайнаар эмхидхэгдэһэниие тэмдэглэһэн байна.

Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэһэн һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү эрид шанга тэмсэл

БУДАПЕШТ, январиин 3. (ТАСС) Венгерскэ Арадай Республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэһэн һэдэлгэ рождественскэ бэшэг соогоо США-гэй президент Эйзенхаурай хэһэниие венгерскэ ажалшад эрид шууд буруушаана.

Фабриканууд, заводууд, эмхи зургаануудта болон үйлэдбэриин кооперативуудта митингүүд ба суглаанууд боложо, тэндэ байлсагшад Венгриин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гэһэн империалистнуудай шэнэ һэдэлгэнүүдые буруушааһан бэшэгүүд болон телеграммануудые эб найрамдалай бүхэвенгерскэ советдэ эльгээнэ.

Түүхые гэдэргэнь ябуулжа болохогүй юм гэжэ «Мадьяр Памутипар» гэдэг фабрикын коллективэй телеграмма соо хэлэгдэнэ. Венгерскэ хүдэлмэришэн анги болон таряашад олон жэлэй тэмсэлээр дайлан абаһан эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалаа хамгаалжа шадаха байха.

Бидэнэр, венгерскэ ажалшад, манай партиин болон манай правительствын политикые хүсэд зүбшөөжэ байһыемнай США-гэй гүрэнэй зарим ажал-ябуулагшад хараадаа абаг[а]лэ гэжэ өөрынгөө бэшэг соо «Маваг» гэдэг заводой хүдэлмэришэд болон албахаагшад бэшэнэ. Капиталистическэ дэлхэйн дурагүй байгаашье һаань, бидэнэр арадай засагай туйлалтануудые хамгаалжа ба социализм амжалтатайгаар байгуулжа шадахабди.

Венгридэхи арадай засагта вашингтонско зарим хүтэлбэрилэгшэдэй дурагүй байһан ябадалыень венгерскэ арад дуулдаагүй шэнэ зүйл гэжэ тоолоногүй гээд «Сабад Неп» гэдэг газетэ Эйзенхауэрай рождественскэ бэшэгтэ венгерскэ ажалшадай харюу үгэһэн тухай түрүү бэшэг соогоо бэшэнэ. Хэрбээ энэ хэрэг вашингтонско хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээд бүтээхэ байгаа һаань, тэдэнэр ямар нэгэн габсбург, Хорти гү, али ондоо нэгэ американска табюул түрүүтэйгээр банкирнуудай, фабрикантнуудай болон помещигүүдэй правительствые бидэнэртэ бэлэглэхэ байгаа гэжэ сохом һанаабди. Энээндэ бидэнэр иимэ харюу үтэхэбди: манай дотоодын хэрэгүүдтэ хабаадалсаха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүдые эрид шууд буруушаагаабди, буруушаанашьебди.

Баруун Германида английска сэрэгүүдэй манёврнууд болоно

БЕРЛИН, январиин 3. (ТАСС). Берлинскэ радиогой дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэр Детмольдын районой хойто хубида английска танкова частьнуудай сэрэгэй манёврнууд эхилээ. Тус манёврнууд дүрбэн үдэр үргэлжэлхэ байна. Тэдэ манёврнуудай һүүлээр дурсагдагша райондо хэлхеэ холбооной английска частьнуудай манёврнууд боложо, тэрээндэ английска сэрэгэй авиациин самолёдууд хабаадалсаха байна.

Гэлэгма ДОРЖИЕВА

ХОЁР РАССКАЗ

(Хүүгэдэй рассказуудһаа)

Хатуу асуудал

Гэр соо бууяма дулаахан. Шэнэһэн түлеэн тас-няс гэтэр ошо һүргэн, бахатайгаар носоно. Пеэшэн дээрэ ороохотой шүлэн амтатайгаар анхилан бусална.

Гэртэ Дугарһаа бэшэ хэншье үгы. Баабайнь машинаараа колхозойнгоо ажал хэхэеэ, эжынь бишыхан үхибүүдтэ ном заахаяа ошонхой. Хүгшэн эжынь үнеэгээ һаахаяа гараа.

Тиихэдэнь гурбатай Дугар үглөөнэй жабараар газаа гараад, даарахаһаа бэшэ юумэ бүтээхэ бэшэ хадаа гэртээ үлэбэ гээшэ ха.

Дугар элдэб наадаанхайгаараа наадажа һонёо буурахадаа газаагуурхи юумэ харахаяа сонходо ошоно.

Теэд газаатуурхи юумэ харахын аргагүйгөөр сонхынь шэлдэ гоёнууд гэгшын сэсэг, набшаһанууд хээлэгдэшэһэн байба. Тэдэниие Дугар һонирхон обёоржо гайхана. Тэндэнь хүнэйшье, амитанайшье дүрсэнүүдтэл адли юумэнүүд дүүрэн. Үсэгэлдэр үгы аад, мүнөө бии болоод байһыень харахадаа тэрэ гайхана.

Тиигэжэ һуутарынь хүнэттэй һү бариһан хүгшэн эжынь орожо ерэбэ. Дугар тодожо абан:

—Хүгшэн эжы, энэ ямар гоё сэсэгүүд бии болошоод байна ээшэб, хатты даа,—гэжэ хүрэһэн сонхоёо морхиторхон богони долёобороороо заажа байжа саг суулга табина.

— Хаана. ямар сэсэг бии болошоод байнаб даа?

Гал дээрэ һүеэ халаахаяа тантагайржа байһан хүгшэн эжынгээ хормойһоонь татажа сонходо асараад:

— Энэ, энэ,—гэнэ.

—Эй, энэшни хүйтэн ерэжэ, сонхомнай мүльһэтөө гээшэ аабдаа.

— Хайшан ээд иимэ сэсэгүүд бии болоноб?

Ашань хатуухан лэ асуудал хүгшэн эжыһээ һуражархиба хэбэртэй.

— Хүйтэн дархалаа, уралаа гээшэ ааб даа,—гэжэ Дугарые холо болгохо гэжэ оролдон, «эгээл энэ багашуулай һонирхохогүй юумэнинь үгы гээшэ ха даа» гээд ойндонь ороно.

— Хүйтэн ээшэ манай хүгшэн баабайдал адли улан гаттай хүн юм гү?—гэжэ Дугар һалана һанданагүй.

Хүгшэн эжынь:

— Тиимэ, тиимэ,—гэжэ хэлэжэрхёод, һүеэ хөөрүүлхэеэ ябашаба.

Хүйтэн гээшэ нээрээгээ тиимэ уран гартай, Дугарай хүгшэн баабайдал адли үбгэн юм гү, али юун гээшэб? Үхибүүд, юун гэжэ һананабта?

Үбгэн баабайн омогорхол

Үбэлэй үдэшэ. Газаа хүйтэн һалхин эшхэрнэ, телеграфна столбнууд хүнхинэлдэнэ. Тиигэбэшье һаань гэр соо дулаан, гэрэлтэй, һаруул. Палааха дээрэ дэбдеэтэй ковёр дээрэ элдэб гоё нааданхайнууд. Үйнһөө үнгэржэ ябаһан Бата ковёр дээгүүр мүлхинэ, һонирхохоёо болиһон наадаанхайнуудаа гараараа иишэ тиишэнь этэрэн, зохидшооһоноо абажа амандаа хэхэеэ һанана. Буурал толгойтой болоһон үбгэн баабайнь:

— Ойг, ойг! Муухай, амандаа хэдэггүй юм,—гэжэ нюураа уршылган, аманһаань холо болгоно.

Тиихэдэнь Бата шүмбэгэрхэн уралаа дурьбиилтан, нюдөөрөө шэл тобшо ялалзуулан бархирхаяа забдана. Үбгэн баабайнь:

—Өө, ашамни бороо оруулхаяа һанаа гү,—гэжэ барьягар томо гараараа Батые дүмэн тэбэрижэ, һамааруулан гар дээрээ абана.

—Үльгэр, онтохон хөөрэхэдэ ойлгохогүй, гэр байшангуудые барижа наадажа шадахагүй, ашамни үшөөл бага байна гээшэш, — гээд толгойень үндэжэ, — теэд удангүйл ехэ болоно аабзаш даа,—гэжэ һанаа сэдьхэлээ заһаһандал дуугарна.

Тиигэлдэһээр байтарнь захаяа бодхонхой, сэн бүүг, саһан болошоһон Батын баабай газааһаа орожо ерэнэ:

— Яагаа эртэ ерэбэш? Суглаан болоогүй хаяа?

— Үгы. Үглөөдэр болохо болоо. Дыжид хүдэлмэриһөө ерээдүй гү?

— Үгы байна.

Бата эсэгээ харамсаараа харахан нюдэдөө һүрмэлзүүлэн баярлажа, «баабаа, баабаа» гэжэ байжа эсэгэ тээшээ дугташана.

Баабайнь пальтогоо яаруу тайлажа, саһыень арилгажа үлтөөд:

—Газарта табигтыл даа. Хэды алхагшааб,—гэжэ хоёр гараа дэлгээн хүбүүндээ дүтэлнэ.

— Бата ябаа, ябаа, — гэжэ хүхеэнэ.

Бата аабалзан гурба дүрбэ алхажархёод, тэнсүүриеэ олохоёо болин найгалзажа аамаганан, ехэл илалта туйлаһан хүн, эсэгынгээ гар дээрэ хүхин унана.

Эсэгэнь энхэрэн абажа, альган дээрээ һуулгаад, аяар дээрэ үргэнэ, хөөршөөн эрхэлүүлэн, нюдэ нюургүй таалажа, үнэн зүрхэнһөө ташаганаса энеэнэ.

Батын үбгэн баабай эдэ хоёрые харахадаа үндэр наһаяа мартан, үхибүүнэй зан абаритай боложо, Батые наадалан:

— Абахамни, абахамни, — гээд дүтэлхэдэнь, тэрэнь ухаа алдан, баярлажа байжа эсэгэдээ аһана, зөөлхэн гарнуудаараа хүзүүдэжэ, нюураараа хасарыень дахан хашхаржа, дэбхэрнэ.

— Батамнай эдеэлээ гү?

— Эдеэлээ.

— Тиигээ һаа, бэеыень угаагаад лэ унтуулаябди.

Эсэгэнь хүбүүгээ дэлгээтэй ковёр дээрэ һуулгажархёод, сэбэр сагаан ванна соо бүлеэдхэн уһа хэнэ.

Угаалгажа һураһан Батын хүхихэ тээшэ аргагүй. Ванна соо оромсоороо жарталаа оложол, хоёр гараараа уһа альгадажа сэсэртэжэ ороно.

— Хүрөө, хүрөө, тиигэдэггүй юм. Байза толгойгоо угааябди, — гэн, гар дээрээ гэдэргэнь хэбтүүлээд, үдхэн хара үһэтэй толгойень угаана, мылдэһэн зөөлэхэн марляар бэеыень уринэ.

Батын пэдьхыхэдэжэ маряатай аад, энеэдэтэйхэн гээшэнь аргагүй. Хүсэд ургаагүй шүдэдөө сайбагануулхадажа байжа энеэхэдэнь бүришье хөөрхэн.

Тиигэлдэжэ байтарынь мүн лэ баһа сэн бүүг болошоһон, дараһан эжынь орожо ерэнэ:

— Фу, газаамнай бордоһониинь бүри аргагүй,— гэжэ пальтогоо тайлан үлгэнэ. Үбгэнэйнгөө дэгэл харажархёод: «Суглаан болоогүй юм аа бы» гэжэ ойндоо шэбшэн, гараа дүтүү ядуу дулаасуулаад, зал руугаа марян ороно.

Аамаганахадажа байһан хүбүүгээ өөгшөөн ошожо, амыень шоб байса таалажархёод, үбгэнэйнтөө дала мүр дээрэ гараа табижа, толгойдонь нюураа дахана.

— Дыжид, бидэ хоёрто бүд дулаасуулаад асара даа, — гэжэ нүхэрынь дулаахан инаг нюдөөр урдаһаань харана.

Тиигээд дулаахан бүд соо оройлтоһон Батые эжы баабай хоёрынь таалана, эрхэлүүлнэ.

Хүдэлмэриһөө ерээд, хүбүүхэнээ эрхэлүүлжэ, сэнгэжэ байһан үринэрөө харахадаа, залай үүдэндэ байһан Батын үбгэн баабай: «Юуншье гэһэн жаргалтай гурбан гээшэб даа. Урдань бидэ ямараарше өөдөө бологшо гээшэ һэнбибди. Мүнөө жаргалтайл саг болоо гээшэ ха даа. Теэд баһа ямар хара сэдьхэлтэн бии гээшэб! Дайн сэрэг хэндээ хэрэгтэй юм! Түмэн зоной иимэ жаргалтай байдалыень бутаргахаяа, үнэһэн болгохоёо хүсэдэг хара һаналтанай хүсэлынь хэзээдэшье бүтэхэгүй! Олон түмэн зонтой хамта эб найрамдалай, энхэ байдалай түлөө тэмсэхэ хэды ехэ жаргал гээшэб. Иимэ орондо түрэһэн нангин зол!» гэжэ омогорхон, шэнгэхэн сагаан һахалаа эмирэн байгаа бэлэй.

Редактор **Д. Л. ЛОБСАНОВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00654. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 37